

Betodlaren

| Nr 4 December 2017 |

**Bettekompakt
Agrotechnica**

**Aktuellt
sorter**

**5T
DK vs SE**

Aphanomycessorten med högst lönsamhet: betfröet som gör skillnaden

SELMA KWS

- Högt ekonomiskt utbyte
- Utmärkt tolerans mot Aphanomyces**
- Få stocklöpare***

+ 841 KR
PER HA*

16 officiella försök 2015–2017

* Jämfört med medeltalet av 2017 års marknadssorter

** NBR:s Aphanomycesförsök 2015–2017

*** NBR:s stocklöpningsförsök 2016–2017

www.kws.se

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

"The swedish way"

När regnet föll som kraftigast här hemma i november hade jag förmånen att besöka den internationella sockerkonferensen i London. "In the Docklands" syns inga spår av någon Brexit depression, men väl en sjudande byggaktivitet bland investmentbankers och traders som irrar runt bland byggekranarna. Europa har många huvudstäder men London är fortfarande the Capital!

En passande plats att möta det internationella sockeretablissemanget på, där alla normalt väntar med spänning på vad Brasilien ska säga om sin stora produktion, som alltid sätter sina avtryck på den internationella sockeraffären. Men på senare år mer och mer tydligt att det brasilianska undret bromsats upp – inga träd växer som bekant till himlen.

I år väntade man istället på hur vi i Europa skulle hantera avregleringen av vår 50-åriga historia med kvoter. Skulle vi sitta still i båten och lugnt navigera ut på den nya fria marknaden med sikte på lönsamhet, eller kommer européerna att göra motsatsen och satsa på stora volymer i en redan övermättad världsmarknad, var det många som frågade sig?

När kvällen kom var det nog flera som lämnade mötet utan

att vara särskilt imponerade över sina europeiska kollegor. Att produktionen ökar i England är lätt att förstå, de har sedan länge ett stort underskott och vill med Brexit minska beroendet av import från bland annat Frankrike.

Däremot är man helt oförstående till den tuppfäktning man ser mellan de tyska och franska sockerkooperativen. De förefaller vara mer intresserade av att ta kål på varandra än att tjäna pengar till sina ägare/odlare. I dessa länder ökar produktionen med över 20 procent och EU:s totala produktion ökar i år med över 3 miljoner ton. En normal europé konsumerar cirka 40 kg på årsbasis (och bör nog heller inte äta mer...), så denna produktionsökning motsvarar behovet av 75 miljoner **nya** sockersugna konsumenter!

Hur kunde det bli så här, eller blir det alltid så här när en reglerad marknad ska lära sig marknadsekonomi? På kammaren kan man naturligtvis fundera på hur en etablerad och lönsam bransch kunde slå sådan knut på sig själv och springa blint efter volymer och marknadsandelar. När man kunde sitta still i båten och bevara goda sockerpriser och marginaler. De europeiska sockerkooperativen imponerar inte direkt!

Väl på svensk mark igen ser vi att de pressade sockerpriserna även kommer att nå Sverige, konstigt vore det annars. Men styrelsen har alltid haft ambitionen att utveckla det vi har till det bättre istället för att gapa efter nya kortsiktiga volymer. Sverige är en liten men mycket god sockerkaka och den ska vi vara rädda om.

Vår kontraktering är i balans med efterfrågan och vi har istället försökt arbeta längs hela kedjan med utsädesbolagen, myndigheter och inte minst vårt forskningsbolag NBR, som har en stor betydelse för att fortsätta stärka vår skördeutveckling. Nordic Sugar har samtidigt investerat tungt i Örtofta i såväl energibesparing som lagring. Det finns mycket kvar att göra för att stärka svensk betodling, men det är med den svenska modellen vi kommer fortsätta att arbeta tillsammans med er odlare för att möta framtiden.

Jag vill därmed tacka alla betodlare och samarbetspartners för det gångna året och önska er alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt Betår!

Jacob Bennet

Nytt telefonnummer till Betodlarna - 0708-46 40 11

Betodlarna avskaffar det fasta telefonnumret till kansliet i Alnarp. Från och med den 1 januari gäller det nya numret.

VÄDER						
Summa nederbörd					Temperatur	
2017		normalt		2017		normalt
Augusti	mm	antal dygn	mm	antal dygn	medeltal	medeltal
Hasslarp	106	20	71	18	16,5	16,7
Jordberga	57	18	64	17	16,7	17,0
Karpalund	42	18	56	17	16,7	16,9
Köpingebro	55	19	70	15	16,4	17,0
Örtofta	96	25	64	19	17,1	17,2
Samtliga	71	20	65	17	16,7	17,0
September	mm	antal dygn	mm	antal dygn	medeltal	medeltal
Hasslarp	100	16	88	16	13,7	13,4
Jordberga	95	18	82	16	13,6	13,6
Karpalund	105	15	70	16	13,6	13,2
Köpingebro	131	18	67	14	13,5	13,6
Örtofta	86	20	87	19	13,7	13,5
Samtliga	103	17	79	16	13,6	13,5
Oktober	mm	antal dygn	mm	antal dygn	medeltal	medeltal
Hasslarp	91	23	71	21	10,6	8,9
Jordberga	85	20	69	20	10,6	9,3
Karpalund	119	20	64	20	10,4	8,7
Köpingebro	108	23	79	19	10,4	9,4
Örtofta	96	28	76	21	10,9	9,0
Samtliga	100	23	72	20	10,6	9,1

KÄLLA: NORDIC SUGAR, AGRICENTER

INNEHÅLL: NR 4 2017

- 6 2018 års stämma och distriktsmöte**
Information om datum tid och plats
- 6 Kommunicera!**
Kommunikationen viktig mellan odlare och transportör
- 9 Internationellt sockermöte i London**
Det kommer att gunga rejält på sockerhavet framöver
- 13 CIBE TRCC-möte i Frankrike**
Rapport från möte och studiebesök norr om Paris
- 18 Intresset för sockerbetsodling ökar i England**
Renkavle och rapsjordloppor gynnar sockerbetorna
- 20 Betteknik på Agritechnica**
Reportage från årets lantbruksmessa i Hannover
- 25 Grimme Rexor**
Förhandsvisning av uppdateringarna inför 2018
- 29 En betodlares vardag**
Ibland har man rätt att klaga menar Ola, årets skribent
- 39 Årets sortförsök**
Till nästa år erbjuds tio bra sorter, varav tre är nya
- 46 Sorter mot betcystnematoder**
Tyvärr ingen ny NT-sort med på listan
- 51 Ett riktigt Aphanomyces-år**
Läs mer om vilka sortval som lindrar skadorna
- 54 Så undviker du stocklöpare**
Rätt sortval samt även såddjupet kan inverka
- 59 Projekt 5T**
Betodling i Danmark vs Sverige; myter och sanningar

Omslagsfoto Robert Olsson

Tryck Trydells. Upplaga 3 000 ex

www.betodlarna.se www.bettorget.se

Betodlaren är en facktidsskrift för Sveriges betodlare. Tidningen ges ut fyra gånger om året och trycks på Svanenmärkt papper (Arctic Silk) licensnummer 341 091.

Betfröförsäljningen under Syngenta återgår till trygga välkända Hilleshög!

Sockerbetsodlare runt om i världen har nu fått tillgång till nya samarbetsmöjligheter inom forskning och utveckling i och med att Syngenta sålde sin sockerbetsförädlingsverksamhet till det danska fröföretaget DLF Seeds A/S.

Syngentas sockerbetsförädling kommer att utvecklas vidare under namnet MariboHilleshög. Ett av DLF Seeds mål är att finnas nära marknaderna där betorna odlas och därför kommer förädlings- och produktionsanläggningar att finnas i de utvalda betodlingsländerna: Sverige, Danmark, USA, Frankrike och Italien medan själva förädlingsarbetet kommer att organiseras från Landskrona.

Hilleshög är lika med din framtid. Och trygghet.

Betodlarnas stämman

Ordinarie föreningsstämma med Svenska Betodlarna ek. för.
hålls tisdagen den 20 mars 2018 kl 15.00 på Grand Hotel i Lund.
Motioner ska enligt stadgarna vara inkomna senast två veckor före stämman.

Distriktsmöte

**2018 års distriktsmöte sker
tisdagen den 13 februari
på Medborgarhuset i Eslöv.**

På programmet bl a:
Staddeenliga ärenden
Information från Betodlarnas styrelse
Gästföredrag

Kom ihåg!
Tisdag 13 februari
Medborgarhuset Eslöv

Varje betodlare kommer att per post få en personlig inbjudan längre fram med ett mer detaljerat program. Veckorna före distriktsmötet finns dessutom mer information på **www.betodlarna.se**

Kommunicera!

**Ingen har kunnat undgå de
besvärliga förhållandena
för upptagning, stuklägg-
ning, lastning och rensning
vi har haft ända sedan årets
kampanjestart.**

I förra Betodlaren betonade vi betydelsen av kommunikation mellan odlare och transportör. I en del områden fungerar kommunikationen mycket

bra, men tyvärr inte överallt.

Vi vill återigen lyfta fram behovet av en god kommunikation för att avslutningen av kampanjen ska kunna ske så friktionsfritt som möjligt.

I detta sammanhang vill vi förtydliga det som står om rensning i Branschavtalet:

”Odlaren bestämmer vilken grad av rensning som ska

användas. Detta ska odlaren kommunicera till transportören före leveranstillfället, eller senast i samband med detta. Om transportören inte följer odlarens direktiv har odlaren rätt att omedelbart avbryta lastningen och påkalla personal från NS, så att lastning kan återupptas inom några dagar.”

Nytt telefonnummer till Betodlarna - 0708-46 40 11

Betodlarna avskaffar det fasta telefonnumret till kansliet i Alnarp. Från och med den 1 januari gäller det nya numret.

Knowledge grows

Litet men ack så viktigt.

Inte minst för din ekonomi.

Agronom Carl-Magnus Olsson, en i teamet av växtnäringsexperten på Yara.

Att bruka vår jord ställer allt högre krav på dig som odlar den. Skördarna måste skapas med omsorg, eftertanke och kunskap. Dels för att få bästa möjliga odlingsekonomi efter årets förutsättningar, dels för att odlingen ska ske på ett hållbart sätt med minsta möjliga störning på omgivande miljö.

Vi på Yara bidrar till din odling med högkvalitativa produkter, aktuella underlag för dina beslut och moderna hjälpmedel för växtnäringstyrning. Allt för att du skall hitta dina fälts gödslingsoptimum. Vårt mål är att din odlingsekonomi skall bli så bra som möjligt med minimal inverkan på omgivande miljöer.

Intresserad av mer information?

Gå in på vår hemsida yara.se/vaxtnaring och prenumerera på våra nyhetsbrev. Där hittar du också intressant läsning om växtnäring och information om våra produkter.

Läs mer på:
yara.se/vaxtnaring

Kvalitet som sprider sig.

Terra Dos T4

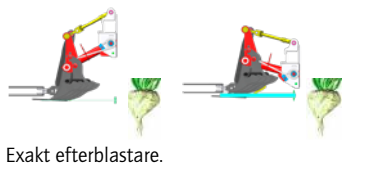
NYHET! Holmer Terra Dos T4

- T4 40 – treaxlad maskin med 40 kubik tank.
- T4 30 – tvåaxlad maskin med 30 kubik tank.

Nyutvecklade maskiner, ny hytt, nytt datasystem med touchskärm och ny framdrivning.

Båda med en bränslesnål Mercedes AdBlue motor på 626 hk.

HR upptagarbord med Easylift system, vilket innebär automatisk djupreglering på varje plog.

Exakt efterblastare.

Terra Felis 2

Terra Felis 2

- 40 km/t i vägväxel med hydraulisk fjädring för en mjukare vägkörning.
- Ny steg 4 Mercedesmotor med lägre bränsleförbrukning.
- En ny större hytt för bättre arbetsmiljö.
- Dieseltanken är utskjutbar för en högre motvikt.
- Automatisk in- och utfällning av maskinen, ett knapptryck.
- Variopick är en nyutveckling av rensbordet, med ställbar vinkel för en flexibla rensning.
- Elva nyutvecklade gummivalisar med tre fjädrade reverserande stålvalisar.
- Laseravläsning av flaket för en smidig lastning.
- Tre Individuellt anpassningsbara rensålar.

Vi representerar även Klünder – ett täckningsredskap för TopTex.

Thomas Billing • Hammarlövs Byaväg 264-50 • 231 94 Trelleborg

Tel 0410-33 20 37 • mobil 0705-44 65 66

holmergebo@telia.com

HOLMER
Success through Experience

Det blåser upp till storm

Under månadsskiftet november – december möttes världens sockeretablissemang i London för att utbyta erfarenheter och blicka in i framtiden.

Vid förra årets möte var tongångarna positiva då vi hade haft ett andra år av underskott i världens sockerproduktion efter år av överskott sedan finanskrisen 2009. Men säg den glädje som varar... Årets sockermarknad pekar återigen på ett överskott, en lageruppbbyggnad som ser ut att hålla i sig några år framöver.

Internationell sockerbalans

Det är aldrig fel att ha lite extra socker i lagret, men stora överskott de senaste 10 åren har gjort att vi snart har 50 procent av årskonsumtionen i lager, och det är mycket i dessa sammanhang.

Konsumtionsökningen fort-

sätter att vara stark, nästan 2 procent eller 3 miljoner ton socker på årsbasis. Men vi har återigen blivit duktiga på att producera vårt vita guld och de som står för den största ökningen denna gång är Indien, Thailand och Europa. Vi europeer brukar inte diskuteras när det gäller världsmarknaden, då vi de senaste 50 åren haft en sockerreglering som begränsat vår produktion, men också export på den internationella marknaden. Men i år var allas blickar riktade mot Europa, där man med stor nyfikenhet följer sockerskördarna i de stora länderna som Polen, Tyskland, Frankrike och England. De sistnämnda tre har haft en stark kontraktering inför årets kampanj och har dessutom mycket bra skördar på gång.

Brasilien i en lugnare fas

I början av 2000-talet myntades uttrycket BRIC-länderna

där Brasilien tillsammans med Ryssland, Indien och Kina var de lysande stjärnorna. Men inga träd växer till himlen och Brasilien har de senaste åren drabbats av växtvärk.

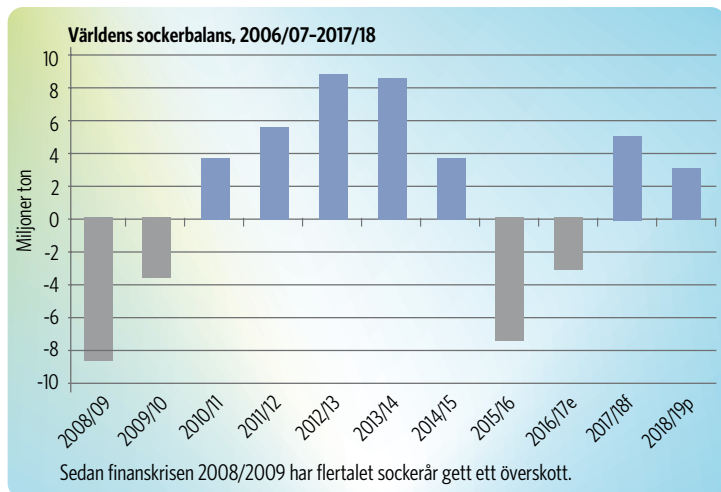
Brister i infrastruktur men även miljö och arbetarrörelsen har blivit mer tongivande och ställt krav på odlingen. Dessutom har den ekonomiska och politiska osäkerheten i landet gjort att investeringar och nyplantering av sockerrörsfälten stannat upp.

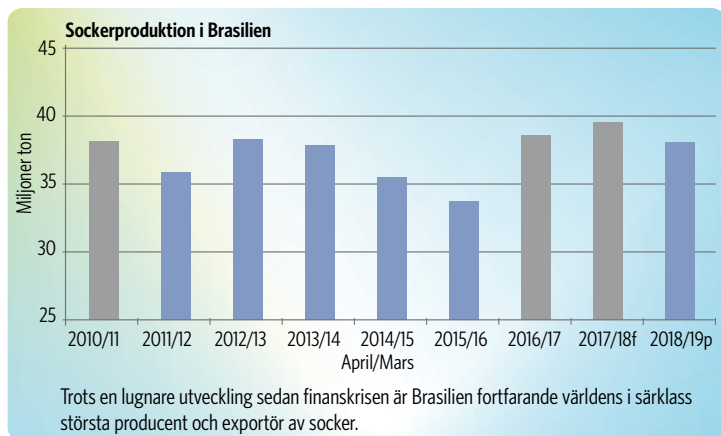
Så har även sockerproduktionen gjort och ligger ganska stabilt kring 35-40 miljoner ton. Detta är fortfarande en mycket stor produktion som motsvarar dubbla den europeiska. Brasilien är därför fortfarande mycket tongivande på världsmarknaden och spås ha en god kampanj 2018.

Nya länder visar upp sig

Tydligare blir också vårt nya säkerhetspolitiska läge i världen. Fler länder satsar på att bli självförsörjande när det gäller livsmedel och då är sockret en viktig ingrediens.

Två länder som aldrig tidigare visat sig på exportmarknaden är **Ryssland** och **Pakistan** som idag fått bättre ordning på sin struktur och exporterar nästan 2 miljoner ton tillsammans. Även **Afrika** har sett en stabil ökning av sockerproduktionen de senaste fem åren och här ligger den största potentialen i framtiden.

KÄLLA: ISO

Positionering

Det råder inget tvivel om att det europeiska sockret har blivit mer konkurrenskraftigt de senaste 10 åren genom lägre produktionskostnader och nu står sig mycket bättre i internationell konkurrens. Vi jobbar idag med längre kampanjer (längre än vad man gör inom rörsocker), våra skördar har ökat och vi har helt nödvändigt fått anpassa våra betavräkningar till den verklighet som nu väntar. Det är en imponerande resa som både odlare och industri har gjort de senaste 10 åren, men den måste fortsätta. Morgondagen med kvoter och prisregleringar kommer inte tillbaka igen!

I nästa steg kommer istället certifieringar, en internationell trend vi inte kan bortse från. Alla vill nu bort från att sälja sitt socker som en bulkprodukt och istället bygga egna kvalitetsprogram och varunamn. Här måste även svenskt socker bli bättre. Vårt vita guld är alldeles för bra att jämföras med internationellt bulksocker. Sverige är en liten, men mycket god sockerkaka, och den ska vi positionera oss bättre inför framtiden.

Utan tvekan en spännande resa vi har framför oss men våra sockerbåtar måste både vara starka och lättmanövrerade, för det kommer att gunga rejält på sockerhavet de kommande åren.

Jacob Bennet

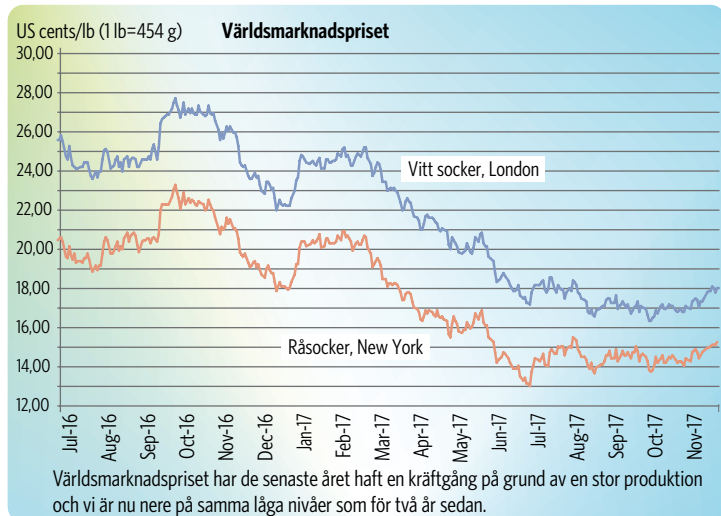
Världsmarknadspriset

Färre länder behöver importera på grund av bättre självförsörjningsgrad. Fler länder gör anspråk på den internationella arenan samtidigt som de gamla etablerade aktörerna som Brasilien, Thailand och inte minst Indien fortsätter att leverera, gör världens sockerhav just nu än stormigare än någonsin.

Det är i denna värld som vi européer ska exportera vårt nya överskott men det är inte till samma goda pris som för ett år sedan.

Men den internationella sock-

emarknaden är dock mycket volatil. 80 procent av världens sockerproduktion kommer från sockerrör som odlas i områden beroende av väderfenomen som vi är förskonade från i Europa. Sockerproduktionen blir därför alltid volatil och svår att prognostisera men många spår ändå ett överskott på 3 miljoner ton nästa kampanj 2018/2019. Även vädret, produktionen och den ekonomiska utvecklingen i två av världens sockergiganter, Brasilien och Indien, kommer som alltid att ha stor avgörande effekt för sockerpriset.

KÄLLA: ISO

WHISKY

- Mycket hög sockerhalt
- Mycket hög renhet
- Lätt att blasta
- Många nöjda odlare 2017
- Snabb tillväxt och blast som ger bra ogräseffekt

SESVANDERHAVE

sugar beet seed

WWW.SESVANDERHAVE.COM

Tlf. 070-5715503 • sven.akesson@sesvanderhave.com

Dubex – buren, bogserad eller självgående, 12–52 meter

Fördelarna är många: **Nyutvecklad släpduk** • Variabel ramp med automatik • GPS-switch på varje munstycke
• Högtryckscirkulation i rampen • Valbart munstycke A+B (25 cm) • Drag- eller hjulstyrning

APV Lättanvända och prisvärda såmaskiner

- För enkel montering på alla redskap
- Storlekar från 120-1600 liter
- Elektrisk eller hydraulisk fläktdrivning
- 8, 16 eller 32 utsläpp
- Kan GPS-styras

Vi marknadsför Agrotops munstycken

- Följ rådgivarnas val – Agrotop High-Speed
- 90 % vindavdrifts-godkända

Kornheddingevägen 7, 245 91 Staffanstorp
Tel 046-24 65 10
info@kornbomaskin.se
www.kornbomaskin.se

Återförsäljare
för Isotrol
rostskyddsfärg

Agrometer

Frankrike värdland för CIBE TRCC-möte

Utvecklingen går fort inom den europeiska betodlingen. Avkastningen per hektar stiger för varje år och här gäller det för Sverige att hålla sig i nivå med övriga Europa.

Medlemmar av Betodlarnas styrelse deltog i årets CIBE TRCC möte (Tekniska kommittén) där Frankrike i år var värdland. Norr om Paris finns den största koncentrationen av betodlingen i hela Europa. Totalt finns 20 av Frankrikes 25 sockerbruk i detta område.

Intressant dagordning

Många intressanta ämnen stod på dagordningen. 15 olika föredrag hölls kring odlingsteknik där "potentiella framgångar och hot" diskuterades med ett tvärsnitt över landsgränserna. Av geografiska skäl skiljer sig en del problemställningar åt, men i många ämnen såsom glyphosate, neonics, ekologi och diverse betsjukdomar, har alla länder ett intresse av att ta del av varandras erfarenheter.

Det ska dock tilläggas att Frankrike inte visar så stort intresse för att lära sig att frostskydda betor ner till 10 minus grader. Däremot ser Frankrike med flera länder ett allvarligt hot för betodlingen om neonics-betningen av frö kommer att förbjudas inom EU.

Svenska representanter. Fredrik Larsson (t v) och Robert Olsson höll uppskattade föredrag under kongressen.

Svenska insatser

Sverige var väldigt bra representerat bland föredragshållarna på kongressen. Fredrik Larsson, styrelsemedlem i Betodlarna, höll ett framförande kring nackning och avräkning av betor där Sverige fortfarande har en särställning inom Europa.

Robert Olsson, NBR, presenterade 5T projektet med stort engagemang, på det sätt som vi bäst känner Robert. Det finns också ett stort intresse för 5T projektet utomlands – det är kanske bara fransmännen som inte har insett att "there still is room for improvement".

Med mycket kort varsel fick Fredrik Larsson även ta över ordförandeklubban under kongressen. Detta gjorde han med bravur och uppvisade stor talang för att styra upp större församlingar.

Studiebesök

Man arrangerade även ett studiebesök på den franska landsbygden. Det var mycket spännande att besöka ett av Europas mest betodlingsintensiva områden. På kommande sidor följer ett bildkollage från våra upplevelser.

Personligen är jag relativt ny medlem av Betodlarnas styrelse och har hittills haft begränsad inblick i CIBE organisationens arbete. Det som direkt imponerar är Sveriges och Skandinavien betydande inflytande på organisationens arbete på högsta nivå och då inte minst den know-how som NBR bidrar med. Detta bör vi vara stolta över!

Lars Bäckstedt

Bilder från studiebesöket i Frankrike

Betskörden i full gång under helt andra torrare förhållanden än hemma i Sverige den 10 november. Snittskörden i detta område var 13,76 ton per hektar. Den franska snittskörden ligger på 14,4 ton per hektar.

Fortfarande används det välkända 6-radiga Franska "Herau" systemet utan tank och som kräver flera följevagnar för att hålla igång. Strax efter upptagningen följer kultivator och såmaskin med tanke på höstveten som nästa års gröda. Det är vanligt med 4-årig växtföljd i detta odlingsområde.

FOTO: LARS BÅKSTED

Två personer sysselsatta med rensning av nyskördade betor. Rensningsverket, ett självgående "Ropa", med egen pilot samt grävmaskin med egen pilot.

Mycket rena betor redan innan rensningen och en renhet på 93 procent till sockerbruket. Sten fanns inte i detta odlingsområde.

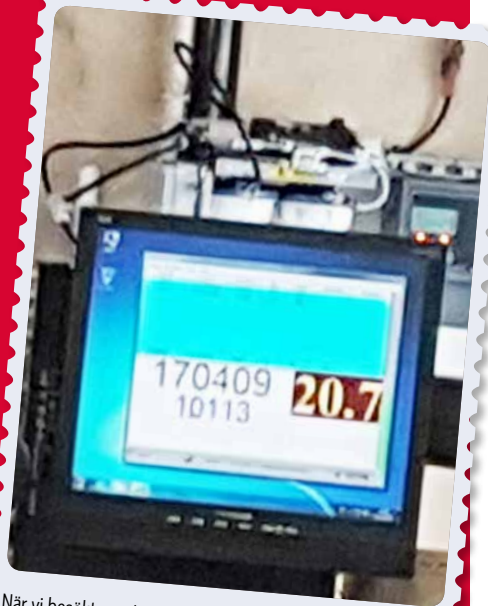

Vi besökte ett av de 20 sockerbruk som är beläget norr om Paris. Kapaciteten är 12 000 ton per dygn och man har en kampanjelängd på 140 dagar. Kampanjen påbörjas den 15 september och förväntas avslutas ultimo januari. Historiskt sett har kampanjerna inte varit så långa i Frankrike, men med målet att öka exporten, utnyttjas kapaciteten nu fullt ut. Störst utnyttjad kapacitet finns på de fem sockerbruken belägna söder om Paris.

Fransk sockerproduktion drivs av fem olika aktörer där Cristal union och Tereos tillsammans har 19 sockerbruk. 2017 odlades totalt 480 000 hektar betor av 26 000 odlare. Förväntad totalproduktion är 6 Mt vitt socker samt 10 Mhl bioethanol. 2 Mt vitt socker exporteras inom övriga Europa och 1,1 Mt säljs på världsmarknaden.

Betprovet på bordet representerar per fack en leverans. En kamera fotograferar provet på 1 sekund och sen görs avfalls-/kvalitets-bedömning bland annat utifrån detta. Provtagningen var endast bemannad med en person som såg till att jämna ut betmaterialet, så att fotograferingen kunde bli så rättvis som möjlig.

När vi besökte sockerbruket Tereos norr om Paris låg sockerhalten på 20,7 procent. Snittet för kampanjen förväntas att bli 20 procent.

Man har stort fokus på provtagning och nackning av betor i Frankrike. Den perfekt nackade betan syns på fotot, där hela nacken är kvar men ingen blast finns med i provet.

God Jul &
Gott Nytt År

ÖNSKAS ALLA ANNONSÖRER
OCH LÄSARE AV REDAKTIONEN

Betupptagning med 6-radig Ropa Betsättning med myllning av gödning Växtskyddsarbete

Samt övriga förekommande jordbruks, entreprenad- och åkeriarbeten

0708-30 86 90, 0708-20 86 50
www.svenssonsmaskinstation.se

klimt

aktiverat
3D plus
primed

Mer socker, mindre jord, större marginal!

- I särklass bäst rotform av alla sorter
- Mycket hög sockerhalt
- God ekonomi
- Snabb etablering

(NBR försök 102, 2015-2017)

strube
The Seed. Est. 1877

Renkavle och loppor gynnar sockerbetorna

FOTO: ANDERS LINDKVIST

Motar renkavle. Förvaltaren Ron Gabain på Stetchworth Estate Farms i det bördiga East Anglia nära Cambridge berättar att sockerbetsodlingen är en viktig ingrediens i växtföljden för att kunna ha kontroll på renkavlen.

British Sugar i England har aldrig varit berömt för att betala ett högt betpris till de engelska odlarna. Så är fallet även nu, men trots detta ökar odlarintresset. Orsakerna kan i mångt och mycket stivas två: renkavle och rapsjordloppor.

Utbredd resistens hos renkavlen mot fletalet av herbiciderna i höstspannmål gör att engelsmännen tvingas odla allt mer

värsädda grödor för att kunna ha någon som helst chans mot det aggressiva ogräset.

I vissa regioner orsakar rapsjordloppan mycket allvarliga gnagskador i höstrapsen på hösten nu när man inte längre får använda neonicotinoider som betningsmedel. Dessa gnagskador kan slå ut rapsgrödan helt, precis på samma sätt som den vanliga jordloppan kan omintetgöra vårapsen på sina håll i Mellansverige. Vid

avsaknad av höstraps behöver man en annan avbrottssgröda i växtföljden.

Dessa två faktorer ihop gör att intresset för sockerbetsodling ökar i England. Trots att odlarna i grund och botten inte är nöjda med betpriset eller betgrödans täckningsbidrag.

Anders Lindkvist,
Betodlarna

Nytt telefonnummer till Betodlarna - 0708-46 40 11

Betodlarna avskaffar det fasta telefonnumret till kansliet i Alnarp. Från och med den 1 januari gäller det nya numret.

Sveriges största sort 2016 och 2017: betfröet som gör skillnaden.

ORLENA KWS

- Stabilt hög sockeravkastning alla år
- Viss tolerans mot Aphanomyces**
- Bra resistens mot bladsvampar

16 officiella försök 2015–2017

*Jämfört med medeltalet av 2017 års marknadssorter

**NBR:s Aphanomycesförsök 2013–2017

+801 KR
PER HA*

www.kws.se

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Betteknik på Agritechnica

FOTO: ANDERS NILÉN

SmartTurn vändtegsautomatik. På mässan visades SmartTurn på den tolvradiga självgående Terra Dos T4-40. En maskin som toppar 40 km/h i transport.

Ny teknik inom sockerbetsodlingen handlade om både stort och smått på årets lantbruksmessa i Hannover och det blev till och med medalj för en del produkter inom odlingen.

Holmer renslastare. Holmer självgående renslastare har blivit kompaktare. VarioPick innebär justerbar vinkel på bordet vilket gör maskinen flexiblare och DynaFill innebär att sensorer håller koll på hur det lastas på lastbilen och styr elevatorn rätt.

Holmer SmartTurn tilldelades en silvermedalj av 29 möjliga på Agritechnica. Det är inte illa då det var flera hundra nyheter anmälda inför årets utställning där 2 900 utställare från 52 olika länder samsades om 23 mässhallar.

Holmer SmartTurn

SmartTurn är den första vändtegsautomatiken i självgående betupptagare och innebär att föraren bara trycker på en knapp när raderna tar slut. Betupptagaren lyfter blastare och billar i tur och ordning och beräknar sedan själv när och hur maskinen ska styra runt för att komma rakt in med minsta möjliga körsträcka i draget bredvid.

Holmer har utvecklat systemet tillsammans med den tyska lantbrukselektronikfirman Reichhardt.

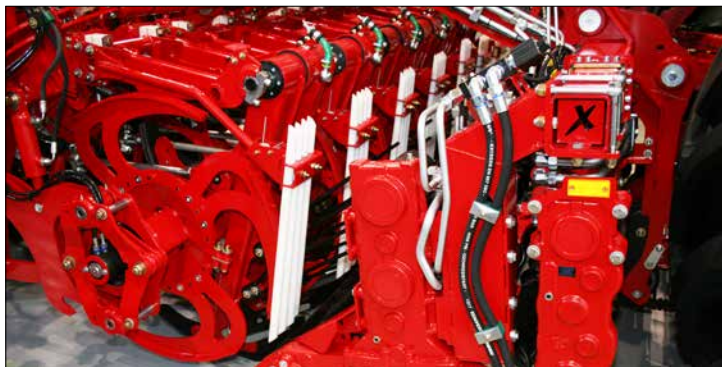
Nytt från Grimme

Andra nyheter inom betupp-tagning är nya vibrerande plogar på Grimme Rexor 630. Den maskinen finns numera även med Speedtronic vilket är standard och innebär att maskinen känner av rensbehovet och själv ställer in hastigheten på rouletter och ringelevator.

ProCam är ett nytt kameraövervakningssystem på samma maskin. Det ska enligt uppgift från tillverkaren förbättra förarens kontroll.

Uppdateringarna på Grimme Rexor presenteras även i en separat artikel i detta nummer.

Grimme visade även nyheter på precisionssåmaskinen Matrix. Det finns i 12 och 18 rader och kan anpassa plantavståndet i raderna vid sidan av körspåret så att dessa betor inte växer oformligt.

Grimme Rexor 630. Grimme Rexor 630 finns med vibrerande plogar eller drivna opelhjul.

Vinklad elevator. Vinklad elevator innebär att maskinens tyngdpunkt flyttas närmre centrum av maskinen och gör den stabilare. Maskinen blir dessutom lägre.

Terra Dos. Holmers redskapsbärare Terra Dos kan ha flera olika applikationer, här som självgående flytgödselspridare med ramp eller som till höger, tippflak för exempelvis fälttransport mellan betupptagare och stuka.

Elektriskt ställdon. Elektriskt ställdon reglerar lyftarmarna och styr radrensaren snabbt och exakt.

Nytt från John Deere

För snart två år sedan köpte John Deere den franska tillverkaren av precisionssåmaskiner och radrensare, Monosem.

Till skillnad mot vad som är vanligt när John Deere köper upp andra tillverkare, nämligen att maskinerna snabbt blir gröna och gula och med JD-logga på, är Monosem fortfarande blå och röda med oförändrat namn.

Däremot har John Deere tillfört en del ny teknik för att göra radrensarna mer exakta. GPS på traktor och maskin samt ett elektriskt ställdon i stället för stabiliseringsstag på lyftarmarna medför att maskinen går exakt rätt i raden. Raden hittas i sin tur av en kamera och även detta system fick silvermedalj på mässan.

Anders Nilén

John Deere styrsystem. John Deere utvecklar nya styrsystem till radrensare tillsammans med sitt dotterbolag Monosem.

Matrix. Snabb omställning mellan transport och arbete samt enkel anpassning till olika frö är nyheter på precisionssåmaskinen Matrix från Grimme.

BLÅTT GER NYHETER VID JORDBEARBETNING, SÅDD OCH VÄXTSKYDD

LEMKEN lantbruks maskiner är utmärkande, inte bara för att färgen är blå, utan framför allt på grund av maskinens kvalitet, mångsidighet och moderna design. Mer än 1300 anställda arbetar kontinuerligt med utveckla lösningar som optimalt uppfyller de behov som behövs till Svenska lantbrukare i framtiden.

- Plogar och andra maskiner för stubbkultivering och såbäddsberedning med optimal jordbearbetning.
- Mekanisk eller pneumatisk såmaskins teknik för en mycket optimal fältgroning med jämn uppkomst som resultat i ett brett spektrum av grödor.
- Burna eller bogserade växtskyddssprutor med hög användar komfort och innovativa lösningar.

Kontakta din LEMKEN återförsäljare

LEMKEN agent: Mats Jönsson
Mobil: 070 655 01 10
Email: m.jonsson@lemken.com

Knickarps Bil & Traktor AB	Tel: 0411-711 50
AT Fordonsservice AB	Tel: 042-33 50 22
Viby Teknik AB	Tel: 070-522 80 82
Swedish Agro Machinery	Tel: 046-25 25 55

lemken.com

Följ LEMKENsverige på Instagram

 LEMKEN
The Agrovision Company

EDENHALL

EDENHALL 753-4

Uppdaterad för skonsam rensning

TIGER 6

ROPA

Originallet bland
3-axlade maskiner

Marknadens starkaste motor

Top Tex-rullare

För enkel av- och påläggning av
betstukan

ROPA *MAUS 5*

Med rätt balans och nu med
stenfrånskiljning

Schmotzer

Radrensare för alla grödor
Parallelogram för radavstånd 16-100cm

PANTHER 2

**EDENHALL MEK.
VERKSTAD AB**

253 41 Vallåkra Tel: 042-32 40 50

www.edenhall.se

Grimme uppdaterar Rexor

FOTO: ANDERS NILÉN

Nytt övervakningssystem. Nya Rexor får ökad kapacitet med mindre risk för stopp tack vare nytt övervakningssystem.

De självgående betupptagarna i Grimmes Rexor-serie uppdateras på flera punkter till säsongen 2018. Nyheterna visas på Agritechnica i november 2018.

Betodlaren har fått en förhandsvisning i fält i närheten av Grimmes huvudanläggning i tyska Damme.

Speed Tronic

Det är de sex- åtta- och nio-

radiga självgående betupptagarna som får ökad kapacitet tack vare systemet Speed Tronic. Detta justerar automatiskt hastigheten på rouletterna och ringelevator efter belastningen. Därmed kan hela maskinens rensverk köras med lägre hastighet för det mesta och på så vis skona sockerbetorna och endast öka farten när det verkligen behövs. Föraren kan köra snabbare utan risk för överbelastning och kapaciteten ökar.

Flexibel utrustning

Rexor finns med två eller tre hjulaxlar beroende på tankstorlek. Tanken är från 22 till 30 ton och avlastningselevatoren kan ha en extra vinkel ytterst, vilket medför lägre transporthöjd och bättre viktfordelning vid avtanking.

Grimme erbjuder även flera olika system för upptagning och toppning av betorna. Som exempel kan kunderna välja mellan opelhjul med hydrau-

lisk drivning eller vibrerande plogar.

Multi Topper och ProCam

Multi Topper är ett system som snabbt anpassar sig i höjd och ger en exakt nackning av alla betor även om höjden varierar.

Med den nya monitorn som klarar att visa bilder från vidvinkelkameror får föraren perfekt övervakning från hytten. Systemet heter ProCam och finns som tillval till Rexor och Maxtron betupptagare från Grimme.

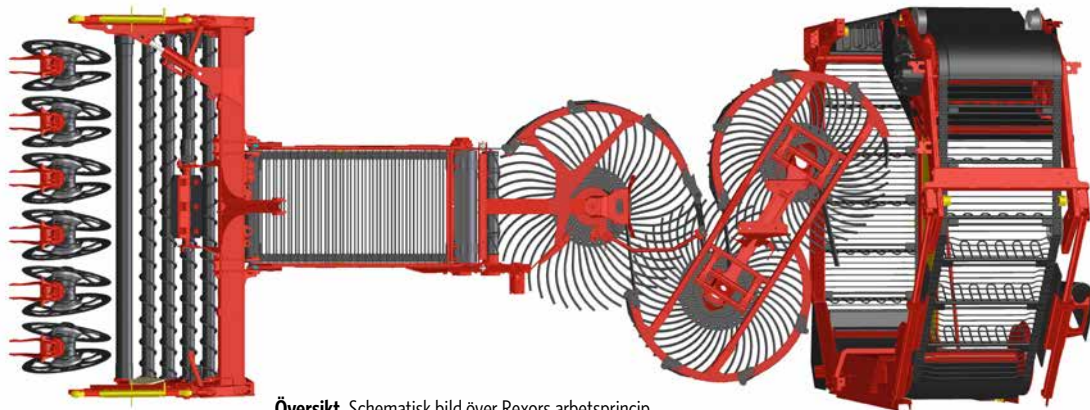

Anders Niléhn

ProCam. ProCam är vidvinkelkameror som inte bara är bra för övervakning av själva maskinen utan även ger föraren information om det är något i vägen inom arbetsområdet.

Speed Tronic. Speed Tronic innebär att rensverkets hastighet automatiskt regleras efter belastningen.

Översikt. Schematisk bild över Rexors arbetsprincip.

Tramat[®]
500 SC

Originalalet
är
tillbaka

Läs mer på www.cropscience.bayer.se

Kontakta din rådgivare eller besök www.cropscience.bayer.se om du vill veta mer. Medlem i Svenskt Växtskydd. Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler.

DO IT – AND DO IT RIGHT!

– från sådd till upptagning

www.grimme.dk

GRIMME

GRIMME MAXTRON 620

GRIMME REXOR 620

GRIMME REXOR 630

"Bönderna bara klagar"

Det sägs att vi bönder bara klagar och att vi aldrig är nöjda. Om det inte är över vädret så tycker vi att vi får för dåligt betalt för våra produkter eller att gödningen är för dyr. Men med denna höst i färskt minne, så har vi all rätt att klaga! I min förra artikel inledde jag med rubriken: "Regn, regn, regn". Och så har det fortsatt ...

Årsnederbördsmängden är redan överskriden och än har vi långt kvar till sista december. Tröskperioden blev lång och utdragen, ärtrösket var nog det som blev jobbigast. Ligande ärtor med genomväxt av ogräs och dylikt är inte bra i kombination av våt mark inunder. Sedan kom sådden av höstspannmålen. Dagarna med torrväder var lätt räknade och den sista veten såddes i halva oktober. Större delen av min areal blev sådd, men 10 hektar

får bli maltkorn till våren i stället för höstvetete.

Betupptagning

Vi började med betupptagningen i Borrby i halva oktober. Då hade vi hyfsade förhållanden vid upptagningen och fick en kanonskörd. Första leveransen gav en skörd på 13,5 ton socker per hektar! Klart godkänt, och med en rätt låg sockerhalt och lite skitiga betor så låg rotskörden på över 90 ton per hektar vid upptagningen.

Ola Ohlsson

Född 1975

Lantmästare

Familjen består av hustrun Irén och barnen Elise, Otto och Kevin.

Karriären började som försöksassistent på Hushållningssällskapet Sandby Gård.

Därefter Lantmästarutbildning och sedan hem till gården Fröslövs Boställe.

Betupptagning i Fröslöv. Vi började med betupptagningen i Fröslöv i mitten av november.

Påblåsning av halm. Vi kompletterade med halm längs marken efter maskinell täckning med TopTex.

Det började alltså rätt bra i halva oktober, men sedan fortsatte regnet och i skrivande stund (den 20 november) kämpar vi på med att få upp betorna. Halva arealen är uppe, men det är inte lätt. Det är precis man kan ta sig fram på fälten och på de fält med lite lerigare jord blir inte renheten bra. Jorden klibbar fast på betorna och även i upptagaren så det blir stopp. Vi håller tummarna för lite uppehållsväder framöver.

Nu har jag klagat färdigt! Men det är rätt skönt ibland att göra det!

Maskinell täckning

Den första frostknappen kom i halva november och nyupptagna sockerbetor måste snabbt täckas så de inte skulle skadas av frosten. I år provade vi för första gången maskinell täckning med Klünder-maskin. Detta fungerade otroligt smi-

digt och gick väldigt snabbt. Nedersta kanten på betstukan, nere vid marken, kompletterade vi med halm för att skydda bättre. Vi får se om ytterligare komplettering av frotskyddet kommer att behövas. Sista leveransen är planerad till slutet av året men som det ligger till nu

är leveranserna ett par veckor försenade, så det lär nog bli en bit ut i januari ...

Det är alltid lite svårt det där med hur man bäst ska lagra sockerbetor som ska ligga i stuka under en lång tid. Men några viktiga parametrar är att betorna ska hållas torra, hela och rena samt rätt tempererade. Inte helt enkelt, men kan man uppfylla de flesta villkoren brukar det bli bra! Det är ungefär som när man ska handla kläder, uppfylls minst två av de tre viktiga parametrarna blir det bra: storlek, färg och pris! (Citat från min allvetande morbror Lasse.)

Jordvärmeinstallation

I förra numret av Betodlaren nämnde jag att vi skulle installera jordvärme på en av gårdarna och så har det blivit. Allt är inte färdiginstallerat ännu, men nergrävningen av slang i marken är klart, vilket är den tyngsta biten. Jag tyckte att jag hade stenfritt på fältet som vi

Installation av jordvärme. Vi har grävt ner slang för installation av jordvärme på en av gårdarna.

grävde på, men oj vad mycket sten som fanns nere i marken. En av stenarna ligger fortfarande kvar på gräsmattan. Den kunde vi inte flytta med lastmaskinen tyvärr, visserligen inte så stor lastmaskin, men ändå! Så nu återstår bara en del av inkopplingen av värmepumpen. Blir bra detta!

Skånsk rock

Den planerade Polen-weekenden som jag och frun tänkte göra i oktober blev tyvärr inte av på grund av det dåliga vädret, som gjorde att höstsådden blev utdragen och övriga gårdsysslor var tvungna att prioriteras. Däremot kom vi ändå på vår inplanerade weekend i Malmö med hotellövernattning och hyllningskonsert för Kal P Dal på Malmö Arena. Kal P Dal har alltid varit min stora idol, enda sedan jag var liten påg. Skånsk rock med ordentligt ös i och som ska spelas på full patte (på högsta volym, så alla förstår vad jag menar). Medverkande på rockmusikalen var bland andra

På konsert. Jag och frun på hyllningskonserten för Kal P Dal på Malmö Arena.

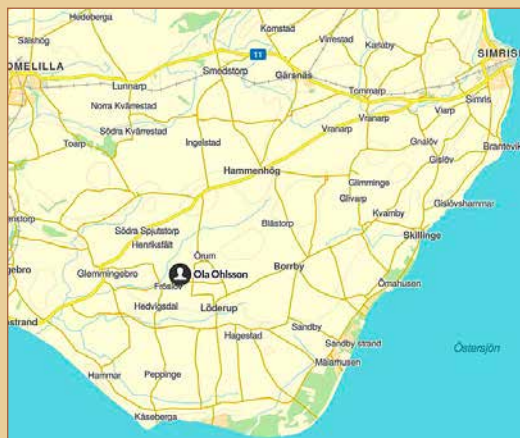
Nic Schröder, Hasse Andersson, Danne Stråhed och Sven Melander. En favorit ur föreställningen var när Sven Melander gjorde en sketch från Sällskapsresan om Peppes Bodega! Det är sådana här stunder som förgyller livet lite extra, att komma bort från vardagen och göra någonting annat roligt och umgås med nära och kära.

Avslutningsvis vill jag tacka för att jag fick förtroendet att skriva i Betodlaren. När jag

först blev tillfrågad var jag lite tveksam. Jag är inte så mycket för att skriva och tycker det kan va lite svårt att formulera och uttrycka sig. Men det har faktiskt varit väldigt roligt att dela med sig av sina tankar kring lantbruket och även kring det privata livet. Hoppas ni funnit det som god läsning.

Jag önskar er alla ett gott slut på 2017 och en riktig God Jul och ett Gott Nytt År!

Ola Ohlsson på Fröslövs Boställe är årets skribent till "En betodlares vardag"

Gården Fröslövs Boställe

Efter avslutad Lantmästarutbildning år 2000 började Ola Ohlsson driva gården Fröslövs Boställe tillsammans med sin pappa. År 2012 tog Ola Ohlsson helt över driften och nu driver han gården tillsammans med frun Irén. Gården har varit i släkten sedan 1984, först som arrende av Kungliga Domänverket, och ägd sedan 1994. Drivs som enskild firma med en omsättning på strax över 7 miljoner kronor.

Växtodlingen

Lantbruket består av 190 hektar mark, hälften ägd och hälften arrenderad. Det mesta ingår i en femårig växtföljd bestående av: sockerbetor, vårkorn, höstkorn, höstraps och höstvetete. Även foderärt flikas in på något fält.

Djurproduktionen

På gården drivs även slaktsvinsproduktion. Produktionen består av 1200 slaktsvinsplatser och genom mellangårdsavtal med en annan lantbrukare köps alla smågrisar in. Man har egen foderproduktion och större delen av spannmålen som odlas på gården används som foder till grisarna.

Du kan få dina bilder införda i Betodlaren

Du behöver inte vara en hejare på betor, däremot är det en fördel om du vet hur man tar bra foton. Vi söker efter nya bilder till Betodlaren. Så ta kameran med dig ut i fält eller leta i ditt arkiv!

En bild som platsar för framsidan premieras med 1 200 kr. Ersättningen för bilder som placeras inne i tidningen är 300 kr.

Vi tar endast emot digitala bilder!

Till förstasidan behöver vi stående format 175 x 245 mm eller 2 067 x 2 894 pixlar (upplösning 300 dpi). För mindre bilder gäller högsta möjliga kvalitet.

Materialadress:

amo@profileramarketing.com
Ange namn, adress, telefonnummer
och e-postadress.

Vi förutsätter att upphovsrätten innehas av den som skickar in bilderna.

Anlita en organiserad maskinstation
www.skanesmaskinstationer.se

Registrering

Ring, smsa eller maila:
info-sweden@strube.net
Tel: 070 338 88 95

Senast: 1 Januari

Inbjudan Frömöten

Betfröfirman Strube tillsammans med Scandinavian Seeds bjuder in till 3 gratis inspirationsmöten. Efter föredragen bjuds det på mat.

3 Jan. Kl 17.00 - 20.00 Hedagården 1069, 268 75 Tågarp

4 Jan. Kl 10.00 - 13.00 Tegelberga Golfklubb, Tegelbergavägen 71-14, 231 96 Trelleborg

4 Jan. Kl 17.00 - 20.00 Borrbys Kungsgård, 276 35 Borrbys

Innehåll:

Strube Scandinavia: Sortiment inför betfröbeställningen 2018.

Scandinavian Seeds: Aktuellt vårutsäde. Vi guidar dig genom sortvalet inför odlingsäsong 2018.

HIR Skåne: Fortsatt stora skillnader i lönsamhet på skånska gårdar.
Senaste slutsatserna från konceptet Lönsam Gröda.

Då begränsat antal platser finns så är det först till kvarn som gäller. Vänligen uppgi namn, adress och telefon vid anmälan, så vi kan kontakta dig vid ev. ändringar i programmet eller om platserna är fulltecknade. Max 2 personer per bokning.

Betfröförsäljningen under Syngenta återgår till trygga välkända Hilleshög!

Det gångna året kännetecknades av lite sämre odlingsförutsättningar och hela säsongen präglades av olika utmaningar i fält. Det mest utmärkande har nog ändå varit avsaknaden av tillräckligt många soltimmar vilket har resulterat i låga sockerhalter. Hösten var dessutom väldigt regnig vilket fått till följd att jordhalterna varierat mycket och renheten generellt varit lägre än under de senaste åren.

Att vara betodlare idag kräver en bred kunskap och specialisering. Det är också vad som krävs av förädlingen idag för att konstant kunna ge odlarna nya bättre sorter

Till 2018 års odlingssäsong har HILLESHÖG åter en ny sort - **Illusion** - godkänd för den svenska odlingen.

**Hilleshög är lika med din framtid.
Och trygghet.**

NYHET!

Illusion

- Ny sort inför odlingsåret 2018
- Marknadens bästa uppkomst
- Hög rotskörd
- En av marknadens högst avkastande sorter
- Frisk blast

Cartoon

- Säkraste valet vid Aphanomycesproblem i fält
- Högst plantuppkomst bland marknadssorterna
- Stabil och jämn skörd
- Många nöjda odlare
- Lägst plantbortfall vid tidiga angrepp av Aph

MINDRE FOSFOR I VATTNET MED FOSTOP® I JORDEN

Genom att använda Nordkalk Fostop Struktur gör du en viktig insats för vår gemensamma jord.

Kontakta din växtodlingssäljare och fråga
mer om våra produkter.

www.nordkalk.se/fostop

 Nordkalk

Member of Rettig Group

Med sikte på våren

När årets sista nummer av Betodlaren når sina läsare, är det dags att fördjupa sig i sortvalet till 2018. Det är fortfarande cirka en månad kvar på 2017 års kampanj och det dröjer inte länge förrän det är vår igen.

Inom NBR har vi skördat närmare 10 500 parceller i år och väderleken har gjort årets försöksarbete till lite av en utmaning. Men med goda samarbetspartners i båda länder och stort tålamod har vi klarat att få i princip samtliga skördade under godtagbara förhållanden.

Redovisade sortförsök

Traditionsenligt kan man läsa om kommande säsongs sorter i sista numret av Betodlaren. Det är i år tre nykomlingar som kvalat in på listan och sju som är kvar sedan den gångna säsongen. Totalt tio sorter, varav tre är nematodtoleranta. I fyra artiklar summerar vi resultaten från årets sortförsök. Tabellen i min artikel "Tre nya sorter på listan" ger en överskådlig bild av sorterna.

Vi kan liksom många odlare konstatera att *Aphanomyces* varit avgörande på många fält. Det har gett oss möjlighet att testa sorterna under hårt smitto-

tryck. Samtidigt menar vi att sortvalet kanske är en "quick-fix" på problemet, det visar sig att fältets kalk- och växtnäringssstatus spelar en högst betydande roll.

Det gäller också att anpassa sitt sortval efter planerad såtidpunkt, välj sort med lägre stocklöpningstendens till fälten som ska sås först. I artikeln om stocklöpning presenterar Joakim Ekelöf också en intressant koppling mellan sådjup och stocklöpare.

Ständig landskamp

För 13 år sedan gjorde Robert Olsson en djupdykning i sanningar och myter sockerbetsmässigt mellan våra två länder. Nu har han åter grävt i våra samlade data och konstaterar att sockerskördarna fortfarande är högre i Danmark. Men läs mer om hur det ligger till och varför, i Roberts utförliga artikel som åter igen visar på sockerbetgrödans fantastiska potential.

Ny finansiering

Under hösten har NBR fått två stora projektansökningar beviljade medel. Den första "Ventilering av rotfrukter lagrade i stukor i fält" är finansierad via Jordbruksverkets satsning

inom European Innovation Partnerships (EIP). Joakim Ekelöf vid NBR är projektledare och projektet är ett samarbete med sju olika aktörer. Målsättningen är att förbättra konkurrenskraften för svenska odlare genom att förlänga lagringsperioden i fält och minska förlusterna med bättre lönsamhet i fokus så att en längre kampanj blir intressant.

Det andra projektet, som beviljats medel, är ett samarbete i Danmark kring odling av ekologiska sockerbeter med Otto Nielsen vid NBR som projektledare. Projektet finansieras av Grönt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) och löper under tre år. Fokus i arbetet är att förbättra ogräskontrollen vid ekologisk sockerbetsodling, men även andra frågeställningar, exempelvis kontroll av skadegörare och sortval, kommer att utvärderas.

***Jag tackar för ett spännande år
och önskar alla
En God Jul
och
Ett Gott Nytt Sockerår!***

Desirée Börjesdotter,
NBR Nordic Beet Research

Läs mer på **www.nordicbeet.nu**

Dränerad jord ger större lönsamhet

Kontakta oss gärna om Ni vill ha information eller offert gällande dränering av Er jordbruksmark. Vi utför dräneringsarbeten med såväl dräneringsplog som kedjegrävare. Vi har många års erfarenhet av täckdikningsarbeten och är medlem i Svenska Dränerares Riksförbund.

Gör en bra investering för såväl plånbok som miljö

Utöver vår specialitet täckdikning utför vi även grävningsarbeten, planeringsarbeten, schaktarbeten, trekammarbrunnar, filterbäddar och spolning av dräneringsledningar.

Med utgångspunkt från äpplets hemtrakter på Österlen har vi hela Skåne som vårt arbetsfält.

Besök gärna vår hemsida och läs mer om oss, www.tunbyholmsdikning.se.

TUNBYHOLMS
GRÄV & SCHAKT AB

Tunbyholms Gräv & Schakt AB

070-326 40 91

info@tunbyholmsdikning.se

www.tunbyholmsdikning.se

Årets sortförsök

Tre nya sorter på listan

Nu är det klart vilka sorter som kommer i odling 2018. Efter en speciell säsong, med många utmaningar, är det tre nya sorter som kvalat in på listan och sju sorter som är kvar i odling även nästa säsong. Bästa sort 2017 är Daphna, tätt följd av Smilla KWS och nykomlingen Illusion från Hilleshög. Säsongens största sort, Orlena KWS, når inte en topplacering i försöken i år.

Till nästa år erbjuds tio bra sorter på listan. Tre av sorterna är nematodtoleranta och två toleranta mot *Aphanomyces*.

Rent generellt gäller att välja sorter med bred anpassningsförmåga till sin odling. Den gångna säsongen har varit nederbördsrik och saknat sol-

skenstimmar. Det avspeglar sig tydligt i sockerbetsförsöken. Medelskörden för marknads-sorterna 2017 ger en rotskörd på 89,1 ton per hektar med sockerhalt 16,8 procent och i genomsnitt 15,1 ton socker per hektar. Treårsgenomsnittet för marknads-sorterna i sortförsöken ligger på 90,8 ton per hektar med 18,1 procent sockerhalt, vilket ger 16,4 ton socker per hektar.

Den låga sockerhalten 2017 kan förklaras av väderleken. Årets genomsnitt på 17,1 procent för sorter provade två år är dryga två procent lägre än 2016 för samma sorter. Men visst finns det sorter som avkastar klart bättre än genomsnittet, även i år. Årsmånsvariationen är anledningen till att treårs-

genomsnittet väger tungt i bedömningen av sorterna.

Alla marknadssorterna 2017 används som mätare i sortförsöken. Intäkten är räknad på de nya förutsättningarna för 2018 års ettåriga kontrakt.

Tre nya

De tre nykomlingarna på listan kommer från KWS, Hilleshög och SESVanderHave. Selma KWS är en *Aphanomyces*-tolerant sort som har klart lägre tendens att stocklöpa jämfört med trotjänaren Cartoon i segmentet. Nyheten Illusion från Hilleshög visar en hög och stabil avkastningspotential. Tillskottet från SESVanderHave heter Whisky och ligger på nivå med genomsnittet av 2017 års marknadssorter.

Aktuella sorter för odling 2018 provade under tre år. Medeltal av 17 försök 2015-2017

Sort	Sortägare	Antal plantor		Renvikt	Sockerhalt	Polsockerskörd		Renhet	Intäkt
		1000-tal/ha		ton/ha	%	ton/ha	rel. 1-3	%	diff
		50 %	slutlig						kr/ha
Medeltal marknadssorter 2017		60	107	90,8	18,1	15,7	100	91,6	26 520
Daphna	KWS	65	106	98,2	17,6	17,3	106	92,4	1455
Klimt	Strube	63	107	90,6	18,3	16,7	102	91,4	546
Smilla KWS	KWS	58	107	92,4	18,0	16,6	101	91,8	443
Ragna KWS	KWS	58	103	94,4	17,6	16,6	101	92,5	425
Orlena KWS	KWS	54	108	93,4	18,0	16,8	102	91,1	350
Cantona KWS	KWS	51	108	90,6	18,3	16,7	101	91,1	175
Cartoon	Hilleshög	60	109	90,0	17,9	16,1	98	91,3	-702
Selma KWS	KWS	51	101	90,2	18,5	16,7	102	91,7	1012
Illusion	Hilleshög	74	109	93,2	18,0	16,8	103	91,1	516
Whisky	SESVdH	64	107	87,2	18,3	15,9	97	92,2	-86
LSD		9,1	2,7	2,8	0,2	0,5		0,7	
CV%		18	3	3,8	1,5	3,9		0,8	

Sorter i mörkare ton är nya sorter

Aktuella sorter för odling 2018 provade under tre år. Medeltal av 17 försök 2015-2017

	Sort	Sortägare	Resistens (R)			Mjöldagg*	Rost*	Ramularia*	Rotform	Nackhöjd	Stocklöpare
			God tolerans (T)								18 försök
			Rhizomania	Nematoder	Aphanomyces	%	0-100	0-100	1-9	cm	antal / hektar
	Medeltal mätarsort 2017			-	-	30	21	12	5,9	27,0	8
	Daphna	KWS	R	T	-	20	20	15	5,6	29	24
	Klimt	Strube	R	-	-	24	21	12	6,5	24	8
	Smilla KWS	KWS	R	-	-**	22	19	10	5,7	27	6
	Ragna KWS	KWS	R	T	-	22	20	7	5,9	31	1
	Orlena KWS	KWS	R	-	-	35	24	11	5,5	25	10
	Cantona KWS	KWS	R	T	-	37	20	12	5,5	26	2
	Cartoon	Hilleshög	R	-	T	25	22	10	5,8	27	0
	Selma KWS	KWS	R	-	-**	25	24	12	5,4	33	3
	Illusion	Hilleshög	R	-	-	32	29	5	5,4	28	5
	Whisky	SESVdH	R	-	-	34	21	12	6,0	29	0
LSD 5%						8,7	4,0	4,7	0,3	5,2	13
CV						37	24	52	6,0	11	272

* Medeltal från obehandlade led, sena graderingen.

** Har provats i *Aphanomyces*-serien med bra resultat.

Välja rätt sort

De viktigaste egenskaperna vid sortval är högt sockerutbyte och stabilitet över åren. För att sprida risken rekommenderas att välja två till fyra olika sorter, beroende på hur stor betareal som tecknats. Ser vi till de 17 försöken 2015–2017 toppar den nematodtoleranta sorten Daphna övertygande listan. Tillsammans med Klimt visar de nya sorterna Selma KWS och Illusion bra genomsnitt över åren. Även Orlena KWS håller en stabilt hög nivå. Samtidigt har årets historiskt höga tryck av *Aphanomyces* resulterat i att Orlena KWS mister sin klassning som tolerant sort. Läs mer om *Aphanomyces*-året och den kraftsamling som gjorts av NBR, HIR Skåne och Nordic Sugar under säsongen för att bättre förstå orsakerna till dålig tillväxt i artikeln på sidan 51. Selma KWS och Cartoon visar tydligt bra resultat även

Från ovan. Tydlig effekt av tre bladsvampsbehandlingar i sortförsöket hos Birger Bernhoff, Gärsnäs den 13 oktober. Behandlade led avkastade i genomsnitt tolv procent mer än obehandlade.

under hårt *Aphanomyces*-tryck. Men sortvalet är endast en del av strategin, för hög skördepotential genom hela växtföljden behöver grundproblematiken åtgärdas genom kalkning och förbättrad växtnäringssatus.

Daphna, Ragna KWS, Orlena KWS och Illusion bygger sin goda intäkt på en stor rotskörd.

För sorterna Selma KWS, Klimt, Whisky och Cantona KWS bidrar sockerhalten positivt till den höga intäkten.

Bättre renhet

Renhet har varit på allas läppar den här säsongen. Pratar vi renhet och sortval kommer vi snabbt till slutsatsen att störst

Herbicidtolerant sort för demo-odling 2018 provad under två år. Medeltal av elva försök 2016-2017

	Sort	Sortägare	Antal plantor		Renvikt	Sockerhalt	Polsockerskörd		Renhet	Intäkt
			1000-tal/ha		ton/ha	%	ton/ha	rel. 1-3	%	diff
			50 %	slutlig						kr/ha
	Medeltal marknadssorter 2017		59	105	92,0	18,1	16,7	100	91,7	26 970
	Daphna	KWS	64	104	98,5	17,6	17,4	105	92,4	1323
	Lunella KWS	KWS	66	106	93,7	18,4	17,1	103	91,1	910
	Fortnox	Hilleshög	79	108	92,9	18,5	17,1	102	92,7	1636
	Caravan	Maribo	82	106	91,4	18,3	16,9	101	92,3	778
	SMART Janninka KWS	KWS	59	103	79,6	18,3	14,6	87	89,0	-4144
	LSD		10,3	3,5	4,0	0,3	0,7		1,0	
	CV%		16	3	4,4	1,6	4,4		1,0	

Sorter i ljus är observationssorter och sorten i mörkare ton är herbicidtolerant mot ALS-hämmare.

betydelse för renheten har höjd och rotskörd. Det är tydligt i årets försök att en högavkastande sort, med stora betor har mindre yta mot jorden per kg beta än en mindre och får därmed bättre renhet. Detsamma gäller för sorter som står högt i marken. Selma KWS, Ragna KWS och Whisky står högt, medan Orlena KWS och Klimt står lågt. Sambandet mellan renhet och rotskörd är inte lika tydligt över tre år, vilket troligen beror på att vid bättre upptagningsförhållanden får rotformen större inverkan på renheten. Klimt utmärker sig med bäst rotform.

Stocklöpning

Planerar du att så sockerbetorna tidigt är bästa valet Cantona KWS. Tre av sorterna på årets lista är helt klart inte lämpliga för sådd i mars, utan sådd av Cartoon, Orlena KWS och Klimt ska invänta april månad. Mer information från stocklöpningsförsöket finns att läsa på sidan 54.

Bladsvampar kostar

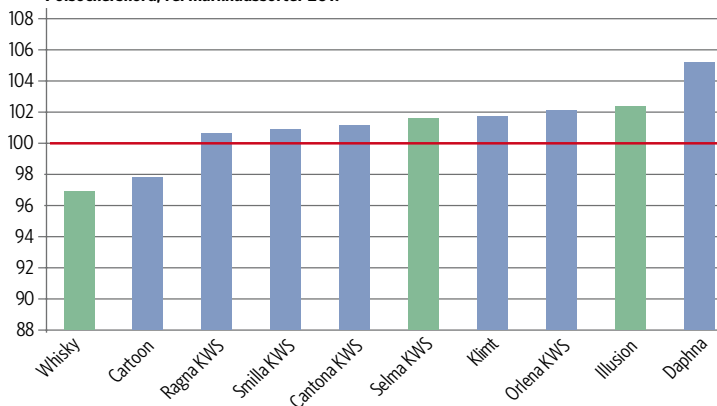
Alla tre nykomlingarna, Selma KWS, Illusion och Whisky, verkar stå emot bladsvampangrepp bra. I Sverige behandlas två av blocken i varje sortförsök mot bladsvamp enligt för-

söksvärdens strategi. Informationen om avkastningen i de obehandlade blocken får en praktisk betydelse i det att sorten kan förväntas stå emot angrepp bra tills behandlingen kan göras. Det är speciellt viktigt i lägen då svamptrycket ökar snabbt på grund av väderleken.

När man jämför skörden mellan behandlade och obehandlade block skiljer det i år 1,0 ton socker i genomsnitt över alla sorter. Det motsvarar en mer-skörd på sju procent för att behandla bladsvamp. Jämför vi med 2016 gav svampbehandlingen elva procent och 2015 gav den nio procent. Resultaten följer tidigare erfarenheter att det finns mer att hämta vid sen upptagning.

Försöket på Gärsnäs är det med högst skörd i år på 17,0 ton socker per hektar för marknadssorterna i behandlade led. Här har svampbehandlingen gett motsvarande 1,8 ton mer socker per hektar. Det är också skillnad mellan sorternas känslighet i årets försök. Att beräkna kvoten mellan skörd i obehandlade led och behand-

Polsockerskörd, rel marknadssorter 2017

Aktuella sorter för odling 2018, provade under tre år. Medeltal av 17 försök 2015-2017.

Resultat från försök 2015-

	Intäkt	Tolerans		Stocklöpare	Skörd			
		Nematoder	Aphanomyces		Rotskörd	Sockerhalt	Polsocker	
1. Starkast	Daphna	Daphna	Cartoon	Cantona KWS	Daphna	Selma KWS	Daphna	
	Selma KWS	Ragna KWS			Ragna KWS		Illusion	
	Klimt	Cantona KWS			Orlena KWS		Orlena KWS	
					Illusion		Klimt	
2. Mellan	Illusion		Selma KWS	Smilla KWS	Smilla KWS	Klimt	Selma KWS	
	Smilla KWS		Smilla KWS	Selma KWS	Klimt	Whisky	Cantona KWS	
	Ragna KWS			Ragna KWS	Cantona KWS	Cantona KWS	Smilla KWS	
	Orlena KWS			Daphna	Selma KWS	Illusion	Ragna KWS	
	Cantona KWS			Whisky	Cartoon	Smilla KWS	Cartoon	
	Whisky			Illusion	Whisky	Orlena KWS	Whisky	
3. Svagast	Cartoon			Cartoon		Cartoon		
				Orlena KWS		Daphna		
				Klimt		Ragna KWS		

lade led ger ett mått på sorter-
nas motståndskraft. I år visar
Selma KWS, Illusion, Whisky,
Ragna KWS och Daphna bäst
motståndskraft mot bladsvamp
när vi jämför avkastningen
mellan obehandlat och behand-
lat.

Herbicidtolerant sort och observationsorter

Den herbicidtoleranta sorten
SMART Janninka KWS är pre-
liminärt godkänd av Sortkom-
mittén för begränsad demo-
odling 2018 under särskilda
villkor. Sorten visar en betyd-
ligt lägre avkastningspotential
jämfört med traditionella sor-
ter. Samtidigt är det ett alde-
les nytt odlingskoncept och det
bör påpekas att sorten är prö-
vad i sortförsöken med konven-
tionell ogräsbekämpning och
inte i Conviso-strategin. Den
strategin omfattar två behand-

Skördearbete. Försöket på Nyboholm togs
upp i slutet av oktober.

lingar med 0,5 liter Conviso
One (ALS-hämmare) per hek-
tar plus i de festa fall är rekom-
mendationen att blanda med
etofumesat vid behov. SMART
Janninka KWS är inte lämplig
för tidig sådd. Mer information
om tillgång och villkor kommer
från Agricenter i samband med
fröförsäljningen.

Dessutom har tre observa-
tionssorter valts ut till stor-

skaliga praktiska försök 2018.
Observationssorterna Lunel-
la KWS, Fortnox och Caravan
har provats i sortförsöken un-
der två säsonger och bedöms
som särskilt intressanta inför
framtiden. Lunella KWS är ne-
matodtolerant och ligger med i
specialförsöken för test av *Ap-
hanomyces*-tolerans. Fortnox
är också nematodtolerant och
kommer från Hilleslög, liksom
sorten Caravan.

Sorter som lämnar

Det är också tre sorter som
lämnar listan i år: Kudu, Lom-
bok och Landon.

Läs mer om årets sortförsök i
Sverige och Danmark på
www.nordicbeet.nu!

Desirée Börjesdotter,
NBR Nordic Beet Research

2017 för sorter att odla 2018

Yttre kvalitet		Växtsätt	Etablering		Bladsjukdomar		
Renhet	Rotform	Höjd	50 % plh	slutl. plh	Mjöldagg	Rost	Ramularia
Ragna KWS	Klimt	Selma KWS	Illusion	Illusion	Orlena KWS	Smilla KWS	Selma KWS
Daphna		Ragna KWS		Cartoon	Smilla KWS		Cantona KWS
Whisky		Whisky		Cantona KWS			
Smilla KWS							
Selma KWS	Whisky	Daphna	Daphna	Orlena KWS	Cantona KWS	Cantona KWS	Smilla KWS
Cartoon	Ragna KWS	Illusion	Whisky	Whisky	Daphna	Orlena KWS	Ragna KWS
Klimt	Cartoon	Cartoon	Klimt	Klimt	Ragna KWS	Klimt	Cartoon
Orlena KWS	Smilla KWS	Smilla KWS	Cartoon	Smilla KWS	Illusion	Daphna	Klimt
	Daphna	Cantona KWS	Smilla KWS	Daphna	Selma KWS	Whisky	Daphna
	Cantona KWS		Ragna KWS		Whisky	Ragna KWS	Whisky
	Orlena KWS		Orlena KWS		Cartoon		Illusion
Cantona KWS	Illusion	Orlena KWS	Selma KWS	Ragna KWS	Klimt	Illusion	Orlena KWS
Illusion	Selma KWS	Klimt	Cantona KWS	Selma KWS		Cartoon	
						Selma KWS	

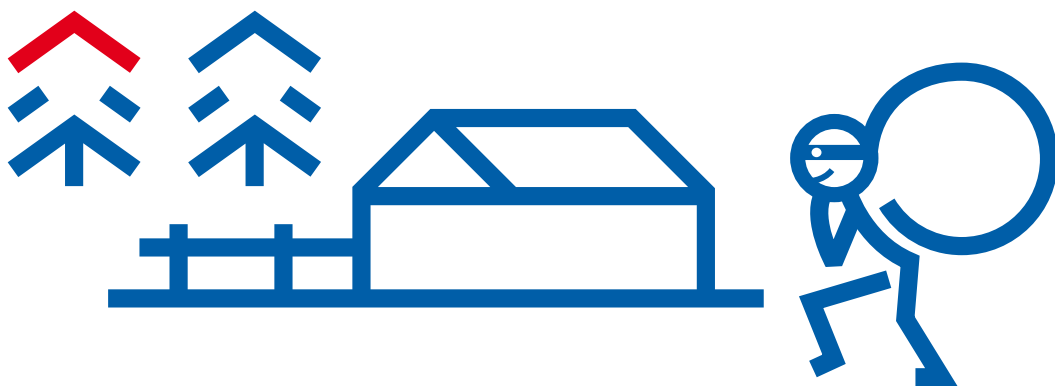
Så här använder du tabellen

Steg 1	Behov av motståndskraft mot jordboende skadegörare, som nematoder eller <i>Aphanomyces</i> ? Om JA: Välj bland aktuella sorter, om NEJ: Gå till sockerskörd och intäkt.
Steg 2	Välj i första hand bland sorter i grön kolumn.
Steg 3	Studera övriga variabler och bilda dig en uppfattning om sortens profil, styrkor och svagheter, prioritera efter dina förhållanden.

Förklaringar	Sorterna ligger rangordnade från bästa till sämsta inom alla kolumner Sorterna är indelade i tre grupper. 1 Starkast, Grön = Sorten ligger i den övre kvartilen 2 Mellan, Beige = Sorten ligger mellan den övre och den undre kvartilen 3 Svagast, Blå = Sorten ligger under den nedre kvartilen
Underlag	Data från NBR+SLU-försök 2015-2017, i vissa fall kompletterad med resultat från serie 105 och 106 "praktiska försök".
Omfattning	Tabellen omfattar alla sorter på sortlistan som provats under tre år.
Ekonomi	Ekonomi enligt 2018 års ettåriga kontrakt baserat på medeltalsvärden över alla försök. Pris 27,32 Euro/ton för 17 %-iga betor vid 90 % renhet, enligt branschavtalet 2017-2019, ettårigt kontrakt. Kronkurs 9:53 och reglerat för renhet samt sockerhalt.
Nematoder	Nematodtoleranta sorter (NT) placeras i "1. Starkast"-gruppen. Övriga sorter i gruppen "3. Svagast".
Aphanomyces	Cartoon har väldokumenterad tolerans mot <i>Aphanomyces</i> . Selma KWS och Smilla KWS visar bra resultat, men ytterligare dokumentation krävs.
Växtsätt	Sorter med högt växtsätt står under "1. Starkast". Prioriteras högsta frostskydd genom lågt växtsätt vänder man på tabellen.
Plantantal	50 % plh mäter hur snabbt sorten kommer upp. Snabb uppkomst är ingen garanti för ett högt slutligt plantantal.
Bladsvampar	"Starkast" står bättre emot angrepp av mjöldagg och rost. Motståndskraft mot rost har varit den viktigaste parametern för att bibehålla skörd under obehandlade förhållanden.

Stöldligor på jakt efter ditt växt- skyddsmedel

Värden för åtta miljoner kronor stals
från skånska lantbruket under 2016

Checklista – så försvårar du för tjuven:

- Se till att ha bra lås och kraftiga dörrar.
Gallergrind innanför ger extra problem för tjuven.
- Fönster innebär en risk, sätt igen eller sätt upp galler.
- Installera larm med utvändig siren och blyxtljus.
- Märk växtskyddsmedlet med t.ex färg eller DNA.
- Skriv namn på förpackningar med vattenfast penna.
- Blockera onödiga in- och utfartsvägar.
- Vagnar, betongklossar eller annat kan vara tillfälliga hjälpmedel för att spärra vägar eller dörrar.
- Dela upp leveranser och öppna förpackningarna.

Våra skadeförebyggare hjälper gärna till med råd och tips för att förbättra säkerheten på din gård.
Kontakta ditt lokala bolag för mer information!

Sorter mot betcyst- nematoder 2018

Inför årets sortbeställning finns det tre NT-sorter att välja mellan: Daphna, Ragna KWS och Cantona KWS. Även om ingen ny sort

kom in på listan i år ser vi nya spännande sorter på gång i kommande års sortprovning!

Nematodangrepp ger ofta upphov till mycket skäggiga betor.

Årets tre nematodförsök var placerade på Verntofta (Klags-torp), strax utanför Skegrie och i Hammenhög på Österlen. Försöksplatserna valdes så att de skulle ha olika utgångstätheter av nematoder, dvs en plats med låg (<2 ägg och larver per g jord), en med medelhög (2–7) och en med hög utgångstäthet (>8). Med detta upplägg hoppas vi få mer kunskap om hur sorterna uppför sig vid olika tätheter.

Totalt provades 26 nya sorter i serien. Som mätarsorter användes de fyra marknadssorterna Cantona KWS, Lombok, Daphna och Ragna KWS.

Odlingsegenskaper

Daphna och Ragna KWS är något sena vid 50 procent uppkomst. Den slutliga uppkomsten är emellertid bra för alla sorterna.

I flera egenskaper är Cantona KWS, Ragna KWS och Daphna relativt lika varandra. De har god motståndskraft mot bladsvampar (rost, mjöldagg och Ramularia). Gemensamt för alla tre är att de har tydlig rotfåra.

Växtsättet skiljer lite mellan sorterna, lägst växer Cantona KWS och högst Ragna KWS. Sorterna skiljer sig i stock-

Nematodtätheter på årets tre försöksplatser

Försöksplats	Medel Pi (min/max)	DSI
Hammenhög	8,1 (2,7/16,3)	-
Verntofta	3,2 (0,5/6,9)	51
Skegrie	1,9 (0,4/5,4)	59

Odlingsegenskaper för nematodtoleranta sorter 2018

Egenskap	Cantona KWS	Ragna KWS	Daphna
Etablering 50 %	Medeltidig	Något sen	Något sen
Slutligt plantantal	Bra	Bra	Bra
Rotform	Tydlig rotfåra	Tydlig rotfåra	Tydlig rotfåra
Stocklöpningstolerans	Mycket god	God	God
Motståndskraft mot mjöldagg	Bra	Bra	Bra
Ramularia	Bra	Bra	Bra
Rost	Bra	Bra	Bra
Växtsätt	Medellågt	Högt	Medelhögt

Relativtal för sockerskördar på de tre försöksplatserna 2017

Sort	Hammenhög	Verntofta	Skegrie
Pi	8,1	3,2	1,9
Skördenivå medel över marknadssorter	15,9	15,7	16,0
Cantona KWS	99	97	97
Ragna KWS	101	103	104
Daphna	105	109	100

löpningstendens och Cantona KWS är den sort som är bäst lämpad för tidig sådd.

Sockerskörd på jordar med nematoder

I försöket på Verntofta, där också utgångstätheterna var högst, var det Daphna som hade högst sockerskörd, hela 16,6 ton per hektar. Strax därunder låg sorterna Cantona KWS och Ragna KWS. I Hammenhög är det samma rangordning mellan sorterna som på Verntofta och Daphna ligger i topp på relativtal 109 (17,1 ton socker per hektar). I Skegrie där också tätheterna var lägst, i genomsnitt 1,9, var det Ragna KWS som låg på första plats med relativtal 104 (16,7 ton per hektar).

Daphna förefaller vara relativt stabil i sockerskörd även vid högre tätheter (se figuren till höger).

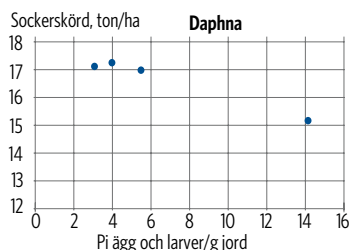
Bäst ekonomi

Högst renhet hade Daphna, över 90 procent, och detta gav en merintäkt på 1 300 kr i genomsnitt i treårssammanställningen (se tabell på nästa sida).

Även Ragna KWS låg över 90 procent i renhet men en lite lägre skördenivå gjorde att merintakten stannade på 390 SEK.

NT-sort i topp även utan nematoder

Precis som 2016 är det NT-sorten Daphna som har högst sockerskörd även på jordar utan

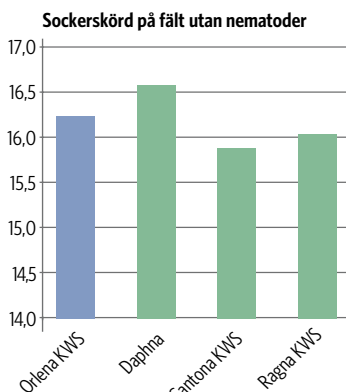

Sockerskörd för Daphna vid ökande tätheter av betcystnematoder på Hammenhög.

Sockerskördar och ekonomi på fält med nematoder. Treårssammanställning. Mätarsorter är Lombok, Cantona KWS, Ragna KWS och Daphna. Marknadssorter 2018 anges i fet stil

		Pi	Pf	Pf/Pi	Upp- komst	Upp- komst	Renvikt	Socket- halt	Socker-skörd		Eko- nomi	Ekonomi rel	Renhet %
		Ägg o larver/g jord			50%	100%	ton/ha	%	ton/ha	Rel	SEK		
1	Orlena KWS	5,0	11,3	5,3	46	98	88,3	18,0	15,9	99	24 827	-97	89,3
3	Cantona	5,5	11,5	5,2	54	99	88,1	17,9	15,7	98	24 532	-392	89,7
4	Ragna KWS	4,9	9,7	3,4	57	95	93,0	17,4	16,2	101	25 308	384	90,3
5	Daphna	3,9	9,3	3,6	59	100	96,5	17,5	16,9	105	26 256	1333	90,3
LSD		-	4,7	-	8,6	-	4,0	0,4	0,8				1,9
CV		34,4	35,6	98,2	15	4	4,5	2,1	4,7				2
P- värde		ns	<0,001	ns	<0,001	ns	<0,001	<0,001	<0,001				<0,001

nematodförekomst. Detta är en stor fördel då nematoderna ofta förekommer fläckvis i fäl-

Hög sockerskörd även utan nematoder! Resultat från officiella sortförsök. Treårssammanställning 2015-2017. NT-sorter i grönt.

ten. Genom att välja en NT-sort tappar man inte längre någon skörd i fläckar utan nematoder.

Håll koll på nematodtäteten

Varje år analyserar vi också hur höga tätheter av nematoder där är efter skörd. Sorterna kan nämligen skilja sig åt i hur mycket nematoderna kan föröka sig på dem. Generellt gäller att uppförökningen är lägre i de toleranta sorterna jämfört med i de mottagliga. De mottagliga sorterna Pasteur och Orlena KWS ligger på 8 respektive 5,3 gångers uppförökning.

De NT-sorter med lägst upp-

förökning är Daphna och Ragna KWS med cirka 3,5 gångers uppförökning. Cantona KWS ligger på cirka 5 gångers uppförökning, med andra ord inte så stor skillnad mellan sorterna. Även toleranta sorter tappar i skörd vid ökande nematodtäteter. Detta gör att regelbunden provtagning är viktig.

Spännande sorter på gång!

Det är extra intressant att titta lite fram i tiden och på vad som är på ingång på sortsidan vad gäller NT-sorter. I årets serie låg det med två sorter som kombinerar nematodtolerans med ALS-tolerans.

Sorterna Fortnox och Caravan från Hilleslöv är två nematodtoleranta sorter som provats två säsonger med bra resultat. Detsamma gäller Lunella KWS så vi ser med spänning fram emot vad som kommer att visa sig i nästa års försök!

Uppförökning av nematoder efter olika sorter. Resultat från treårssammanställningen 2015-2017. Marknadssorter 2018 i fet stil

		Nematoder innan odling Pi eal/g	Nematoder efter odling Pf eal/g	Uppförökning Pf/Pi eal/g
1	Pasteur	4,0	15,2	8,0
2	Orlena KWS	5,0	11,3	5,3
3	Nemata	4,2	2,4	1,5
5	Cantona KWS	5,5	11,5	5,2
6	Ragna KWS	4,9	9,7	3,4
7	Daphna	3,9	9,3	3,6

Åsa Olsson,
NBR Nordic Beet Research

Nematodsorten med högst lönsamhet: betfröet som gör skillnaden.

DAPHNA

- Högst lönsamhet utan nematodinfektion
- Högst lönsamhet med nematodinfektion**
- Mycket hög renhet

16 officiella försök 2015–2017

*Jämfört med medeltalet av 2017 års marknadssorter

**NBR:s nematodförsök 2015–2017

+ 1341 KR
PER HA*

www.kws.se

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

T7 SERIEN KRAFTFULL & ALLSIDIG

NEW HOLLAND

AGRICULTURE

T7: 3 SERIER, 12 MODELLER & 2 NYA PÅ GÅNG, UPP TILL 315 HK.

T7.165S T7.175 T7.190 T7.210 T7.225

Axelavstånd 2734 mm

Vikt 6300 - 6750 kg

T7.230 T7.245 T7.260 T7.270

Axelavstånd 2884 mm

Vikt 7460 - 8140 kg

T7.275 T7.290 T7.315

Axelavstånd 2995 mm

Vikt 10500 kg

Modern markbearbetning, effektiva och pålitliga maskiner med hög kapacitet.

HE-VAs breda produktsortiment utvecklas kontinuerligt för att säkerställa att maskinerna överensstämmer med de faktiska behoven och odlingsmetoderna inom jordbruket.

Maschio Gaspardo med mer än 25 års erfarenhet av produktion av bland annat växtskyddsprutor.

Den nya sprutrampen är byggd av svenskt Domex stål och är både starkare och lättare. Infästningen har 3D effekt, som medför att den både kan röra sig framåt, bakåt samt uppåt.

Gaspardo sprutorna erhålls i flera modeller och storlekar.

AgroMaskiner Årröds Traktor & Maskin AB

BILLESOLM 042-648 60 • GRINGELSTAD 044-620 35 00

SVEDALA 040-615 38 00 • TOMELILLA 0417-125 05 • ÅRRÖD 0415-38 80 00

WWW.AGROMASKINER.SE

Ett riktigt *Aphanomyces*-år

Ett år med kraftiga *Aphanomyces*-angrepp har passerat oss och vi kan konstatera att många fält inte har det pH och den växtnäringstatus som de borde ha. Hur du motverkar effekten av svampen samt vilka sortval som lindrar skadorna kan du läsa mer om i denna artikel.

Det var nu många år sedan vi hade ett riktigt *Aphanomyces*-år, men 2017 går till historien som ett sådant. Även om ett *Aphanomyces*-år inte är något positivt ur industrins och odlingens perspektiv så ger det oss på NBR en möjlighet att studera svampen närmare. Orsaken är såklart de höga nederbörds-mängderna som fallit under säsongen. I stort sett hela säsongen har ju präglats av regn, vilket gynnar svampen och angreppen. Stora delar av Europa hade liknande förhållande föregående odlingssäsong, vilket då ledde till stora *Aphanomyces*-angrepp även där. Så klart är att regn i överskott behövs för att problemen ska uppstå.

Speciella symptom

Det som är lite speciellt i år är att angreppen startade relativt sent. Detta ledde till att mer omfattande kroniska *Aphanomyces*-skador uppstod och att plantbortfallet var mindre än vi är vana vid. Typiskt för året var att tillväxten i de hårdast drabbade *Aphanomyces*-fälten stannade av i mitten av juni till följd av

FOTO LARS PERSSON

Kroniska skador orsakat av *Aphanomyces*.

FOTO JOAKIM EKELOF

Små betor, bruna rötter.

stora nederbördsmängder. Detta var kanske mest frekvent i området kring Söderslätt men fält i andra områden hade liknande problem. Betorna var då så pass små att inga direkta kroniska skador uppstått och inga riktigt tydliga *Aphanomyces*-angrepp kunde ses. Man kunde däremot se att finrötterna var bruna och angripna av svamp, se bild ovan. Då symptomen var vaga och osäkra gjordes en kraftsamling av NBR, Nordic Sugar och HIR för att reda ut orsaken till den dåliga tillväxten. Totalt sett provtogs ett tjugotal fält med allt från nematod-, *Aphanomyces*-, jord- och växtnäringssanalyser. Två försök anlades också i två olika fält i områden där betorna inte växte som de skulle.

Slutsatsen från den relativt omfattande studien var att det rör sig om en *Aphanomyces*-inducerad växtnärbrikt. Grundproblemet i områdena som växte dåligt var dåliga markbetingelser, dvs. lågt pH, låga kalciumtal och ofta i kombination med låga K-AL- eller P-AL-värden. Detta fick till följd att *Aphanomyces*-svampen trivdes och kunde angripa betans finrötter som sedermera ströp vatten- och växtnärbrikt-upptag. Detta bildade en negativ spiral och marken förblev

FOTO DAVID HANSSON

Flygbild över ett dåligt område.

därmed blöt och svampen kunde fortsätta att trakassera betplantorna under lång tid.

Försök som styrker

Försöken som lades ut i de dåliga fläckarna gav mycket tydliga utslag för både sort och tillförsel av gödning. Trots att

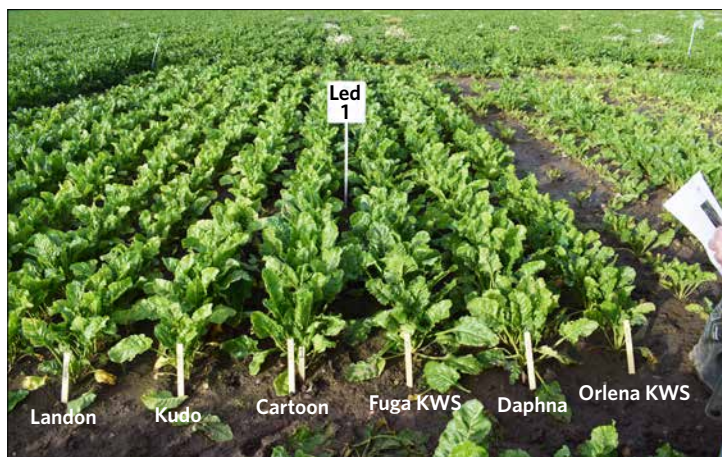

FOTO JOAKIM EKELOF

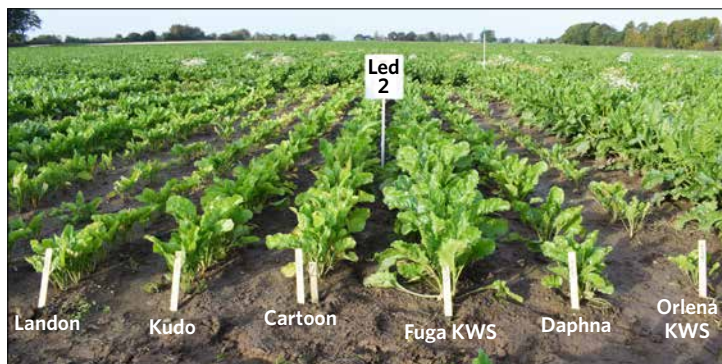
Eftersatt planta med lila bladkanter.

försöket såddes så sent som den 18 juli lyckades man återskapa bristsymptomen som tidigare uppstått på platsen. De två stora bilderna på föregående sida illustrerar resultaten.

Resultaten var likartade på båda försöksplatserna. Klart bäst växte de två *Aphanomyces*-

Effekterna av gödning x sort. Försöket är sått hos en odlare på Söderslätt i ett område på fältet som inte växte. Led 1 = radmyllat 700 kg Probeta, Led 2 = ingen extra gödning tillförd. Detta då fältet hade gödslats under våren och ingen skörd bortförts.

sorterna Fuga KWS och Cartoon. Fuga KWS var en observationssort som inte lyckades ta sig hela vägen till sortlistan. Tillväxten av Orlena KWS var betydligt sämre än förväntat, möjligen är sorten inte tillräckligt motståndskraftig under riktigt tuffa *Aphanomyces*-betingelser. Skillnaderna mellan sorterna var inte signifikant om radmyllning av 700 kg Probeta tillfördes (se Led 1 i bilden på föregående sida). Det tycks alltså vara så att man kan lindra stora delar av den nedsatta tillväxten genom att säkerställa växtnäringensstatusen för plantan. Troligen kan man dock inte gödsla bort de kroniska *Aphanomyces*-skadorna på betorna.

Plåstra med sortval

I grund och botten ska man alltid försöka se till att jorden är i

god kondition, det gynnar alla grödor. Då har man heller inga problem med *Aphanomyces* och behöver inte bry sig om sortval i den bemärkelsen. Att ha jorden i god kondition handlar i första hand om att kalka, men också se till att växtnäringensstatusen är tillräcklig. Att på en svag jord försöka plåstra skadorna med en *Aphanomyces*-tolerant sort är en sämre nödlösning. De sorter som trots allt visat sig starka i *Aphanomyces*-försöken i år är Selma KWS, Cartoon och Smilla KWS. Dessa sorter har högst avkastning och minst kroniska skador på de platser där *Aphanomyces*-trycket är högt. Orlena KWS har tidigare varit klassad som *Aphanomyces*-tolerant men blir i och med årets dåliga erfarenheter av med AT-klassningen. Har man områden i fältet med kombinationen pH på

omkring 6, kalciumtal på ≤ 250 samt P-AL och/eller K-AL klass II bör man verkligen se upp och välja någon av ovanstående sorter. Man skulle också kunna sammanfatta det hela genom att citera Anders Lindkvist (Betodlarna):

”För en konkurrenskraftig skörd i ett EU-perspektiv krävs att du som enskild svensk betodlare har de rätta grundförutsättningarna. Detta innebär bland annat att du har rätt pH-värde, tillräckligt med fosfor, kalium och kalcium i jorden på alla områden i fälten där du tänker odla betor. Använd din markkarta och åtgärda eventuella brister i god tid före betgrödan.”

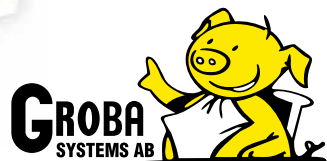
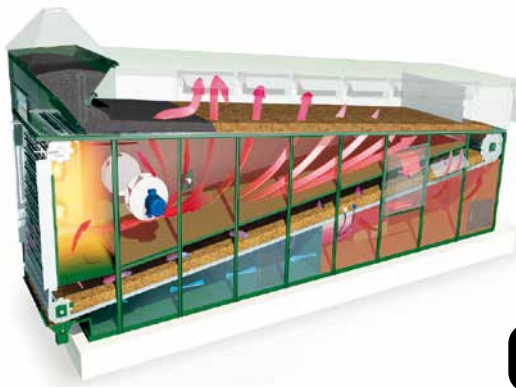
Joakim Ekelöf,
NBR Nordic Beet Research

Kan torka • spannmål • gräsfrö • hö • flis • biogödsel

Tack för att ni valde oss!

Flistad Skattegård | Vallby Rusthåll
Ogestad Herrgård | Hyllela Gård
Christinelunds Gård | Åby Gård

Så undviker du stocklöpare med rätt sortval och sådjup

Gamla sorter i topp men banbrytande resultat i årets stocklöpningsförsök. Många har nog inte reflekterat så mycket över stocklöpare i år då det blev en sen och utdragen sådd. Men i försöken vajade stockarna tätt vilket gör att vi kan bjuda på spännande läsning för dig här i Betodlaren.

Det är nu andra året som vi testar våra marknadssorter ur stocklöpningssynpunkt genom att så dem vid olika tidpunkter. Vi startar redan i slutet på februari med att så den första omgången. Detta för att verkligen sätta sorterna på prov. Sen sår vi en ny omgång med cirka 7–10 dagars intervall beroende på väderlek. Totalt sett blir det tre eller fyra såtidpunkter. Väl

inne i april månad är risken för stocklöpare marginell och sådden i stocklöpningsförsöket avslutas.

Vi håller till på en sandjord nära Borgeby som i princip alltid är tjänlig för sådd. Genom att så vid flera olika tidpunkter ger vi sådderna och sorterna olika mycket vernalisation. Ni som följt Betodlaren det senaste året börjar säkert bli vana

med uttrycket vernalisation, men för er andra kan man säga att det är ett slags temperaturmått på hur mycket betan triggas för att gå i blom (bli en så kallad stocklöpare). Såtidpunkterna gör att vi kan differentiera sorterna och avgöra vilka som är lämpliga för tidig sådd och vilka man bör vänta med att så.

En faktor som gör det

svårare att säga något om sorternas benägenhet att gå i stock är att varje fröparti, inom sort, kan variera. Det beror delvis på att väderomständigheterna där fröplantan växer kan påverka fröets benägenhet att gå i stock. Men också på grund av risken för in-korsning under fröproduktionen. Med det menas att oönskat pollen kommer in i fröodlingarna och pollinerar fröplantorna. Detta får till följd att en sorts benägenhet att gå i stock kan skilja mellan åren. Ett sådant exempel kan vi se i tabellen till höger där två marknadssorter såtts parallellt med fröpartier från tre olika år. Försöket såddes den 7 mars 2017 och resulterade i 147 vernalisationstimmar. Man kan också se att uppkomsten varierar kraftigt och tenderar att försämrats över tid.

En annan tanke med ovanstående försök var också att undersöka om lagringen av frö kan påverka antalet stocklöpare. Men några sådana tendenser kunde inte påvisas.

Ett lugnt år

Ur stocklöpningssynpunkt har 2017 varit ett relativt lugnt år. Mars, april och halva maj bjöd dock på relativt många vernalisationstimmar vilket oroade. Ett tag såg det ut som om vi skulle gå mot rekordhöga nivåer. Andra halvan av maj och hela juni gav dock i princip ingen vernalisation alls vilket räddade oss (se diagram till höger). En sen sådd gjorde också att vi relativt tidigt kunde avskriva stocklöpningsrisken i år.

Antal stocklöpare i två sorter från tre olika fröpartier

Led	Sort	Fröet producerades	Plantor		Fröstockar	
			50%	100%	%	Antal per ha
1	A	2015	32	270	64	6 403
2	A	2016	45	382	42	4 227
3	A	2017	97	538	99	9 915
4	B	2015	71	352	57	5 721
5	B	2016	17	174	88	8 828
6	B	2017	73	488	1	108
LSD			18	49	25	
CV			26,8	11,2	36,2	
PROB			<0,001	<0,001	<0,001	

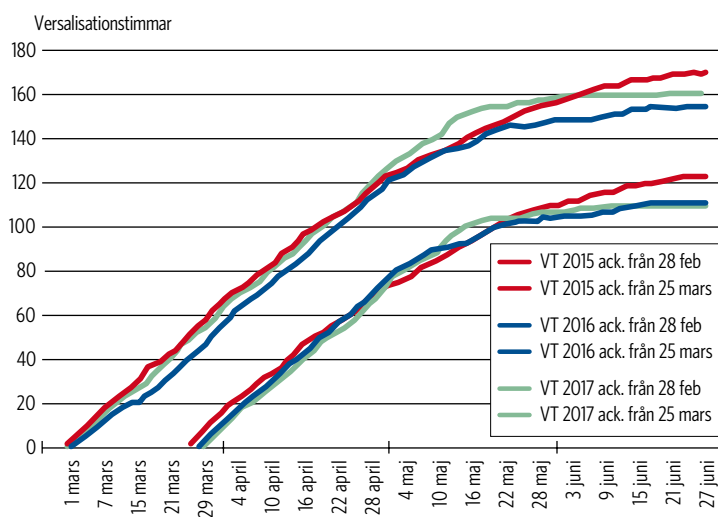
Sorter med minst stocklöpare

I toppen av listan över sorter med minst stocklöpare hittar vi två bekanta namn, Cantona KWS och Smilla KWS (se tabell överst på nästa sida). Smilla KWS har halkat efter något och har samtidigt fått konkurrens av Selma KWS som också visat låga stocklöpningsciffror. I mellanskiktet hittar vi nykomling-

arna Whisky och Illusion samt de välkända sorterna, Ragna KWS och Daphna. Sorter som man inte bör så i mars månad är Orlena KWS, Cartoon och Klimt.

Sådjupet kan vara avgörande

Som om stocklöpningsproblematiken inte var nog komplex så ska vi nu kasta in ännu en

Variande vernalisation. Antal vernalisationstimmar i år i relation till 2015 och 2015 års vernalisationsnivåer beräknat utifrån 28 februari respektive 25 mars. Data bakom diagrammet är hämtat från väderstationen i Borgeby.

Antal stocklöpare per hektar vid olika såtidpunkt. Försök från 2015-2017

	Fröstockar						
	Frö från 2017	Frö från 2017	Frö från 2016	Frö från 2016	Frö från 2016	Frö från 2015	Frö från 2015
Sådd	24 mars 2017	14 mars 2017	28 februari 2017	22 mars 2016	12 mars 2016	29 februari 2016	18 mars 2015
Vernalisation (försöksår)	111	135	162	117	136	155	146
Sort	Antal per ha						
Cantona KWS	0	0	2 908	0	47	2 167	173
Smilla KWS	0	63	4 499	19	40	1 322	202
Selma KWS	0	0	4 790	18	0	-	-
Ragna KWS	22	0	12 913	0	51	9 418	769
Daphna	0	65	6 293*	387*	548*	10 417	402
Whisky	22	118	1 888	-	-	-	-
Illusion	42	14	14 825	-	-	-	-
Cartoon	22	92	4 896	18	295	9 411	449
Orlena KWS	87	443	8 653	0	139	2 672	779
Klimt	151	772	4 277	92	949	13 478	-

*Daphna hade en in-korsning på fröpartiet från 2016.

parameter som påverkar mängden stocklöpare. Nya spännande resultat från NBR visar nämligen att sådjupet kan ha stor inverkan på antalet stocklöpare. Den 7 mars 2017 såddes ytterligare ett stocklöpningsförsök där sådjupet varierades. Resultaten som ni finner i tabellen nedan blev minst sagt anmärkningsvärda.

Resultaten visar att stock-

löpningsfrekvensen kan öka kraftigt om fröet placeras djupare i marken. Som ni ser i tabellen gav en cm djupare sådd 800 fler stocklöpare per hektar. Vidare gav 4,1 cm sådjup 12 600 fler stocklöpare än sådd på 1,4 cm djup i sort A. Orsaken är sannolikt att plantorna som såtts djupare har utsatts för mer vernalisation än de som har såtts grundare. Vi in-

stallerade nämligen temperaturloggrar på 2 cm djup samt strax ovanför markytan. Summerar vi vernalisationen för dessa två positioner ser vi att vi hamnar 17 vernalisationstimmor högre på 2 cm djup jämfört med ovan mark. Ur praktisk synpunkt kan detta vara värdefull information, speciellt om man sår tidigt eller balanserar på gränsen till vad sorten tål.

Ur ett teoretiskt perspektiv är resultaten också intressanta då vi tidigare spekulerat kring huruvida vi bör börja räkna vernalisation samtidigt som vi sår eller om vi bör vänta tills vi ackumulerat ett antal daggrader.

Dessa resultat visar tydligt att vernalisationen startar mycket tidigt, och definitivt innan plantorna kommer upp. Därför bör marktemperaturen och sådjupet alltid dokumenteras när man utför stocklöpningsförsök. Vi ska naturligtvis följa upp dessa resultat med fler försök under 2018.

Sådjupets betydelse för stocklöpningsfrekvensen

Led	Sådjup	Sort	Uppmätt sådjup	Plantor		Fröstockar	
			mm	50%	100%		
				% uppkomst	antal/parcell	‰	Antal per ha
1	1 cm djup	A	1,4	100	546	8	835
2	2 cm djup	A	2,4	98	550	16	1632
3	4 cm djup	A	4,1	55	493	134	13 413
4	1 cm djup	B	1,7	88	546	1	97
5	2 cm djup	B	1,9	83	538	3	333
6	4 cm djup	B	3,7	45	421	4	446
LSD			1	9	49	9	
CV			26,2	9,6	8,0	27,9	
PROB			<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man säga att om du vill så innan den 25 mars bör du välja sorten Cantona KWS. Om det av någon anledning inte är möjligt är näst bästa alternativet Smilla KWS eller möjligen Selma KWS. En liten brasklapp för Selma KWS dock då sorten är ny och inte provats fullt ut. Efter den 25 mars bör det ur stocklöpningssynpunkt inte vara några problem att så Ragana KWS eller eventuellt också Daphna. Sorterna Whisky och Illusion har i och för sig gått relativt bra men underlaget är ganska snålt, rekommendationen är därför att inte så dessa sorter i mars månad. Det bör man heller inte göra med Cartoon, Orlena KWS eller Klimt.

Temperaturmätning med logger som grävs ner i samband med sådd.

Om man av någon anledning nu står med en känslig sort och har bestämt sig för att så, sådär på gränsen till för tidigt, kan man bära med sig budskapet att sådjupet kan ha mycket stor betydelse för antalet stocklöpare. Det enda man behöver se upp med då är ju som bekant

mössen och att såbädden inte torkar ur. Men det brukar inte vara några större problem när vi pratar riktigt tidig sådd.

Joakim Ekelöf,
NBR Nordic Beet Research

Virrestad

Simrishamn, 17 ha

Areal | Simrishamn | 0414-178 70
Reg Fastighetsmäklare Martin Lindskog

WWW.AREAL.SE

Intresserad av bettäckning?

Vill du ha torra lagringsbetor, bättre nytta av rensverket,
mindre packningsskador och mindre träningsvärk?

*Prova då maskinell täckning av Toptex.
Vi kör med två beprövade KLÜNDER-maskiner.*

*Vi tackar kunder och samarbetspartners för den gångna säsongen
och hoppas på en lika givande säsong 2018.*

Kontakta Magnus Hartler för
mer information om bettäckning

• Magnus Hartler 0709-46 96 21
m.hartler@hotmail.se

• Per Hartler 0709-46 96 24

• Henric Hartler 0702-08 92 29

Hartler Tygelsjö utför de flesta lantbrukssysslor.

Betodling i Danmark och Sverige – myter och sanningar

Del 1 Sockerskördarna ligger högre i Danmark än i Sverige. Det är lika bra att få det sagt med en gång.

Det är i och för sig inget konstigt med det. Den enkla orsaken är att det är varmare i Danmark. Under de tre åren som 5T-projektet rullat, 2014–2016, så ligger antalet daggrader mellan 0,3 och 1,1 grader högre på den danska sidan, se tabell nedan. Speciellt höstmånaderna är varmare.

På ljussidan är det däremot inga stora skillnader mellan länderna. Siffrorna i tabellen nederst på sidan visar med vilken styrka solen lyser under dygnets alla timmar. Danmark har ett litet plus i början och slutet medan solen under perioden maj–september lyser minst lika mycket i Sverige som i Danmark.

Betan är som bekant inte som andra växter. I spannmål, raps, gräsfrö, ärtor och bönor skördar vi avkomman, fröet. Det

krävs en kortare eller längre vegetationsperiod för att få fram fröavkomman. Efter en tid mognar fröet. Sedan ska det skördas. Det blir inte bättre av att vänta längre.

Men betor sätter ingen avkomma – i varje fall vill vi inte ha någon sådan i form av stocklöpare. I stället växer betan så länge den har ljus och en temperatur över runt tre plusgrader (därför räknar vi antalet daggrader över tre plusgrader). Den växer fortare och fortare, upp

till runt 24 grader. Den klarar temperaturer upp mot 40 grader om den bara får tillräckligt med vatten, men då får den kämpa lite mer. Så ju fler daggrader betan kan samla på sig från sådd till skörd desto högre blir sockersköörden – enkelt uttryckt.

Så i grunden är högre sockerskördar i Danmark att förvänta.

Mer kloka frågor att ställa sig är i stället:

- ☐ Hur hög sockerskörd kan vi uppnå utifrån våra givna väderförutsättningar?
- ☐ Hur hög sockerskörd är rimlig att förvänta i fält?
- ☐ Hur mycket är rimligt att förlora från fält till fabrik?
- ☐ Vad betyder höstillväxten?
- ☐ Vad kostar lagringen?
- ☐ Vad betyder den dansk/svenska väderskillnaden för sockersköörden?

Antal daggrader, medel per dygn under månaden, 2014–2016, 10 st 5T-gårdar

	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov
SE	2,1	4,3	8,7	11,7	14,5	13,7	11,4	6,8	4,7
DK	2,6	4,8	9,0	12,3	15,0	14,5	12,5	7,7	5,3
Diff DK-SE	0,5	0,5	0,3	0,6	0,5	0,8	1,1	0,9	0,6

Globalinstrålning, w/m2, medel per dygn under månaden, 2014–2016, 10 st 5T-gårdar

	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov
SE	110,7	167,9	237,2	244,9	238,1	191,8	136,1	50,9	26,9
DK	113,1	173,9	225,4	245,7	231,5	191,0	133,6	55,2	30,2
Diff DK-SE	2,4	6,0	-11,8	0,8	-6,6	-0,8	-2,5	4,3	3,3

Grönt och grant i augusti. Bilden från den 10 augusti 2015 hos Henrik Hansen utanför Rödby på Lolland

- Hur ser den verkliga skillnaden ut?
 - I hela bruksområdet
 - På 5T-gårdarna

Så utöver vädret – vad är skillnaden som gör skillnaden?

Ja, vad är myt och vad är sanning?

I en serie artiklar i Betodlaren och i SukkerroeNyt tänker jag belysa dessa frågor.

Sist vi såg närmare på Danmark–Sverige-läget var 2004 så vi börjar med en tillbakablick.

Läget 2004

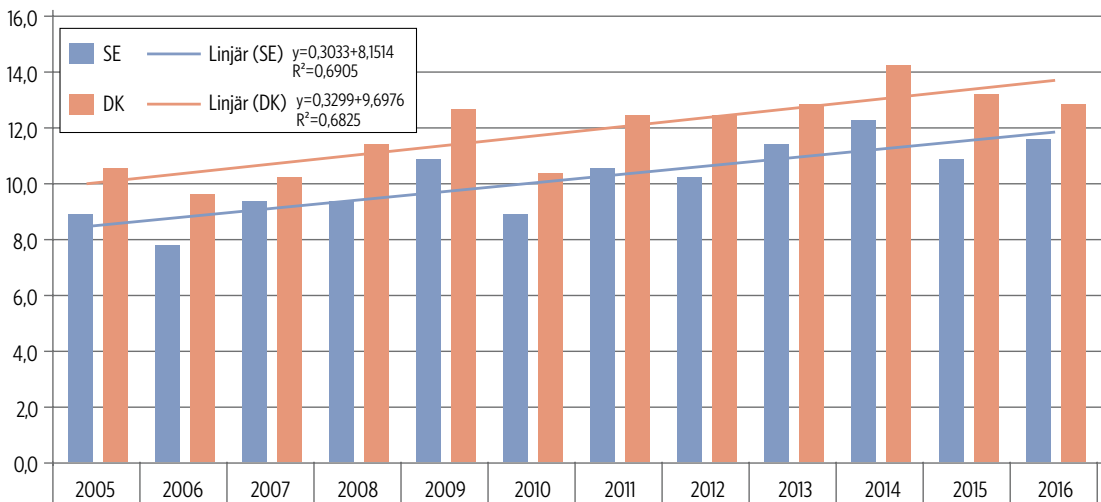
Enligt det rullande femårsmedeltalet för åren 2000–2004 levererade man till fabrik i Danmark (DK) 9,8 ton socker per hektar mot 8,5 i Sverige (SE). Samtidigt var skördeutvecklingen bättre. Den senaste

tjugoårsperioden (1985–2004) ökade danskarna rent statistiskt skörden med knappt 120 kg socker per hektar och år. I Sverige stannade siffran på knappt 60 kg socker per hektar och år. (Betodlaren nr 2, 2005)

Jag drog då följande slutsatser:

- I Danmark kommer våren och värmen tidigare och vintern och kylan senare. Sammantaget ger detta dansk betodling förutsättningar att skörda storleksordningen ett halvt ton mer socker per hektar än i Sverige.
- Vattenfaktorn är viktig för oss båda. För mycket nederbörd gör alltid skada men sannolikt mindre i Danmark än i Sverige. För lite nederbörd kostar också socker, högst troligt mer i Danmark än i Sverige. Sverige har en större andel av odlingen på jordar med god vattenhållande förmåga eller med tillgång till bevattning.

Sockerskörd t/ha 2005-2016

Tillväxt på topp! Sockerskördar i Sverige och Danmark för åren 2005-2016.

Men, det mesta av skördekillnaden går att påverka!

- Så tidigt med snabb uppkomst och skörda sent med små förluster – vägen framåt för både Sverige och Danmark. Här finns mer att hämta – inte minst i Sverige!
- Svensk betodling saknade fram till i år (2005) godkända fungicider mot bladsvampar. Det har kostat runt 500 kg socker per hektar. Följ dina fält och åtgärda då bekämpningströskeln överskrids.
- *Aphanomyces* kan kosta ton av socker för de odlare som är i riskzonen. Koll på kalkningen, mer toleranta sorter i kombination med tidigast möjliga sådd är stegen framåt.
- Nematodtoleranta sorter kan lyfta skörden i båda länderna.
- Mot ogräs och insekter finns fungerande lösningar. Här gäller mer kostnadsjakt än sockerjakt.

Framöver blir utmaningen att skapa förutsättningar för bästa möjliga tillväxt – hela säsongen.

Tillväxt till 15 november? Hur länge ska betorna stå kvar i marken och hur länge växer det? I 5T sammanhang har vi räknat med bettillväxt från den 15 mars till den 15 november. Det är inte alltid sant och tillväxten i november är begränsad. Det gäller definitivt på bilden här ovan som är från Hviderup den 14 november 2016. Men upptagningen gick utmärkt.

Det innebär fokus på det som betan växer i – jorden. Hur skapar och behåller vi rätt struktur, packning och biologisk aktivitet i marken? Så långt citat från Betodlaren 3, 2005.

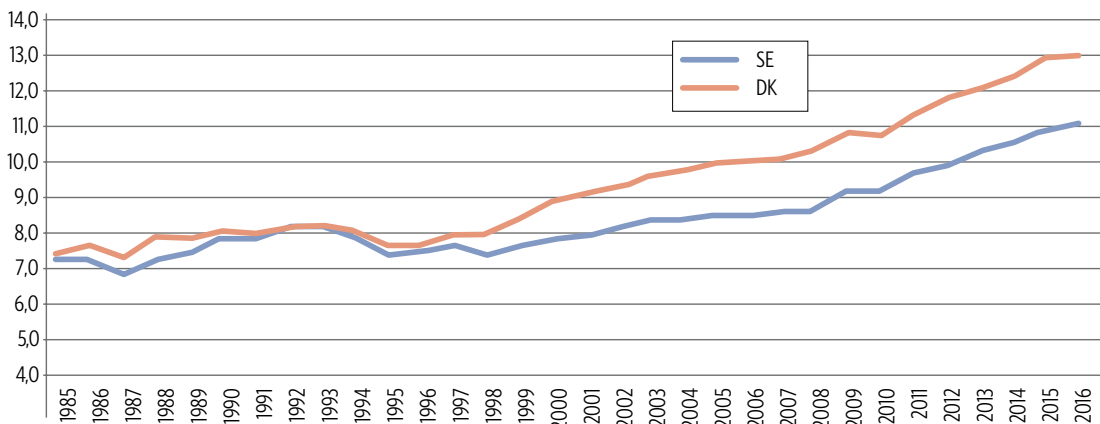
Läget idag

Går vi till dagens läge har det hänt en hel del. Under den senaste tolvårsperioden ligger ökningstakten i båda länderna

på över 300 kg socker per hektar, 330 kg i Danmark och 303 kg per år i Sverige!

Under den senaste femårsperioden ligger sockerskörden i Danmark på imponerande 13,0 ton per hektar mot 11,2 i Sverige. Det betyder upp 3,2 ton per hektar eller 33 procent i Danmark och 2,7 ton per hektar eller 32 procent i Sverige under de senaste tolv åren.

Skördeutveckling, rullande femårstal, ton/ha

Från stagnation till stark ökning. Men gapet mellan Sverige och Danmark har aldrig varit större.

Vibby Teknik - marknadsledande och det självklara valet - med 10 års erfarenhet av linjär/pivot-bevattning !

Linjär-/Pivotbevattning - den energieffektiva bevattningen !

Otech®
GROUPE IRRIMEC

DSITECH

- Styr din bevattning med senaste tekniken.

rain dancer

Kontrollera din bevattning - så mycket bättre !

Med **raindancer** kan du övervaka och hantera din bevattning via smartphone eller dator.

Med **raindancer** blir det enkelt och kan monteras på alla bevattningsmaskiner !

Vad handlar det om?

- Information på ett ögonblick
- Hantera avvikelser utifrån SMS varning
- Ordna och schemalägg förflyttningar
- Fjärrkontrollera bevattningen
- Dokumentera utförd bevattning

rovatti pompe

Vi levererar kompletta bevattningsanläggningar, från borra till gröda!

Reservdelar och tillbehör ? - Vi har dem !

Vibby Teknik

Rosenborgsvägen 32

291 69 Fjälkinge 044 - 22 80 82

info@vibbyteknik.se

www.vibbyteknik.se

Från stagnation till stark ökning!

I grafen på förra sidan kan skördeutvecklingen och gapet i sockerskörd mellan länderna närmare begrundas. Den visar att skördarna med variation låg rätt still åren 1985–1996. Vid slutet av perioden låg sockerskörden i Danmark och Sverige på i stort sett samma nivå.

Under perioden 1997–2007 går den danska odlingen mycket starkt framåt och drygar ut gapet i sockerskörd till 1,5 ton per hektar.

Åren 2008 till 2011 ökar sockerskördarna med ett ton socker per hektar och ökningstakten ligger nu på samma nivå i båda länderna.

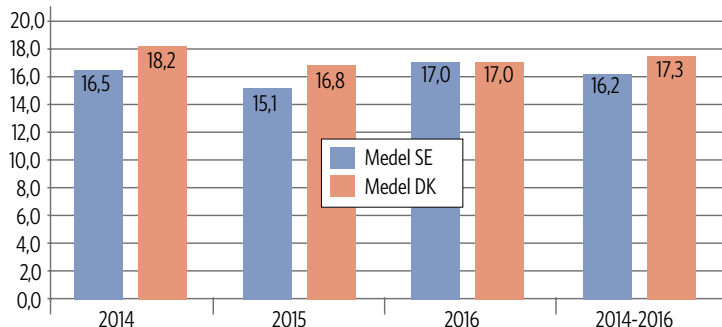
Åren 2012 till 2016 fortsätter skördarna att stiga kraftigt i båda länderna, men Danmark har nu drygat ut gapet till 1,8 ton socker per hektar.

Kan 5T förklara mer?

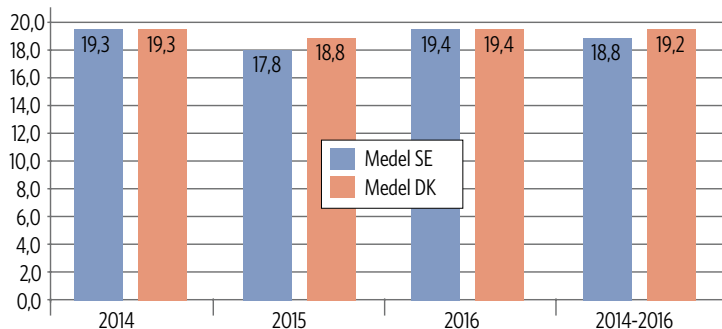
Ett besvärande faktum – sett med svenska ögon – är alltså att gapet i sockerskörd fortsätter att öka mellan Sverige och Danmark. Vi sa inledningsvis att gapet delvis kan förklaras av ljus och värme, men bara delvis.

5T-projektet ger oss en möjlighet att detaljstudera ett antal duktiga betodlare i varje land. Hur ser deras sockerskördar ut? Vi går inte in i detaljer i detta nummer utan börjar med att se på sockerskörden i mitten på november som ett medel över alla odlare i respektive land. Överst till höger finns maskinskördad sockermängd levererad till fabrik och under

5TFY fabrik - sockerskörd - t/ha

STAY fält - sockerskörd - t/ha

den har du handskördad sockerskörd i fält.

Krympande gap

Sett över åren 2014–2016 blev gapet mellan länderna 0,9 ton per hektar vid leverans till fabrik. Det kan jämföras med gapet för alla odlare på 1,9 ton per hektar. Ser vi till den växande sockerskörden i fält krymper skillnaden till 0,4 ton per hektar.

5T-skördarna visar alltså ett mindre gap än för odlingen i sin helhet.

I kommande nummer ska vi se närmare på betydelsen av väder, medelsådatum, arealutveckling, bruksnedläggningar och kampanjelängder för hela odlingen.

Nästa steg blir att se närmare på vilka sockerskördar vi kan förvänta runt om i odlingsdistriktet med 5T-gårdarna som exempel. Här kommer vi också in på bästa utnyttjande av tillväxten på våren och på hösten.

Därnäst ser vi närmare på resultatet på de enskilda 5T-gårdarna. Ligger alla lika nära potentialen? Om inte, vad beror det på?

Ligger tappet på vad som växer i handskördade rutor i fält eller förlorar vi för mycket pga. ojämna tillväxt i fält eller i förluster på vägen från fält till fabrik?

Som vanligt är du välkommen med synpunkter och funderingar på ämnet tillväxt. Du når mig på 0733-53 72 60 eller robert.olsson52@gmail.com.

Sockerskörd, rullande 5-årsmedeltal, t/ha				Bruksnedläggning	
År	SE	DK	Diff	SE	DK
1985	7,3	7,5	0,2	7 bruk	6 bruk
1986	7,3	7,7	0,4		
1987	6,9	7,4	0,5		
1988	7,3	7,9	0,6		
1989	7,5	7,9	0,4		
1990	7,9	8,1	0,1		Stege 90
1991	7,8	8,1	0,2	Karpal. 91	
1992	8,2	8,2	0,0	Mörbyl. 92	Saxköb. 92
1993	8,3	8,3	0,0	Hasslarp 93	
1994	8,0	8,1	0,1		
1995	7,5	7,7	0,2		
1996	7,6	7,7	0,1		
1997	7,6	8,0	0,4		
1998	7,5	8,0	0,6	Roma 98	
1999	7,6	8,4	0,8		
2000	7,8	8,9	1,0		Görlev 00
2001	8,0	9,1	1,1		
2002	8,2	9,3	1,1		
2003	8,4	9,6	1,2		
2004	8,5	9,8	1,3		
2005	8,6	10,0	1,4		
2006	8,5	10,1	1,5	Stopp Gotland	
2007	8,7	10,1	1,5	Ka 07	
2008	8,7	10,4	1,6		As 07
2009	9,2	10,8	1,6		
2010	9,2	10,8	1,6		
2011	9,8	11,4	1,6		
2012	10,0	11,8	1,8		
2013	10,4	12,1	1,7		
2014	10,6	12,4	1,8		
2015	11,0	13,0	2,0		
2016	11,2	13,0	1,8		

1985–1996: Sockerskördarna står still eller utvecklas mycket långsamt under perioden. Det gäller båda länderna. 1996 ligger den danska medelskörderna bara 100 kg per hektar över den svenska.

1997–2007: Sockerskördarna ökar men utvecklingen går långsammare i Sverige än i Danmark. Gapet ökar mellan länderna och 2006 skördar Danmark 1,5 ton mer socker per hektar än Sverige.

2008–2011: Sockerskördarna fortsätter öka år för år. Sverige håller nu jämna steg med ökningstakten i Danmark.

2012–2016: Sockerskördarna fortsätter att öka i hög takt i båda länderna. Dock har Danmark drygat ut gapet så att skillnaden i sockerskörd mellan länderna 2016 ligger på nivån 1,8 ton per hektar.

Sammanfattning

- Både Danmark och Sverige uppvisar en mycket god skördeutveckling på över 300 kg socker per år under den senaste tolvårsperioden.
- Under perioden 1985–1996 upplevdes stagnerade sockerskördar på samma nivå i båda länderna.
- Under perioden 1997–2007 går den danska odlingen mycket starkt framåt och

drygar ut gapet i sockerskörd till 1,5 ton per hektar.

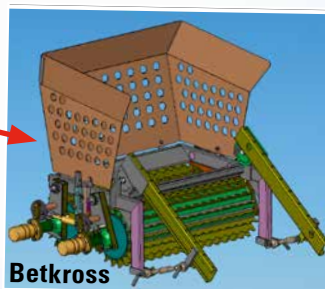
- Åren 2008 till 2011 håller Danmark och Sverige samma ökningstakt. Upp totalt ett ton socker per hektar under perioden.
- Åren 2012–2016 fortsätter skördarna att stiga kraftigt, men Danmark har nu drygat ut gapet till 1,8 ton socker per hektar.
- 5T-gårdarna i Danmark och

Sverige gav åren 2014–2016 ett gap på endast 0,4 ton per hektar vid handskörd i fält och 0,9 ton per hektar vid maskinskörd i mitten på november. Motsvarande gap för kampanjerna 2014–2016 var 1,9 ton per hektar.

Robert Olsson,
NBR Nordic Beet Research

Första
Sverige-
sålda T7S!

Betskross

Maskinen som skördar hela betan – inklusive blasten
För största möjliga foderskörd per hektar

Rensning och kupning i potatis

Radrensning i spannmål

Kornheddingevägen 7, 245 91 Staffanstorp
Tel 046-24 65 10
info@kornbomaskin.se
www.kornbomaskin.se

Svenska Betodlarna ek. för.

Styrelse

Ordförande

Civilekonom **Jacob Bennet**

Slättäng, 241 93 Eslöv

Tel 046-24 91 28, 0708-23 90 00

E-post jacob@slattang.se

Vice ordförande

Lantmästare **Stefan Hansson**

Gullåkra 6, 245 35 Staffanstorps

Tel 0703-25 81 84

E-post magdalenastefan@telia.com

Lantmästare **Lars Falck**

Isby gård, 291 92 Kristianstad

Tel 044-22 92 16, 0708-22 92 17

E-post lars.falck@swipnet.se

Agronom **Erik Wildt-Persson**

Gamla Fjälkingevägen 254

290 34 Fjälkinge

Tel 044-500 51, 0709-22 82 29

E-post erik.wildt.persson@hotmail.com

Lantmästare **Fredrik Larsson**

Skegrie gård, S Torvängsvägen 1

231 69 Skegrie

Tel 0410-33 00 01, 0708-27 39 27

E-post fredrik@skegriegard.se

Lantmästare **Ola Johansson**

Furulundsvägen 173, 290 34 Fjälkinge

Tel 044-560 91, 0708-66 39 43

E-post ola@furulundsjordbruk.se

Agrarekonom **Lars Bäcksted**

Harlösavägen 585, 275 94 Sjöbo

Tel 0702-31 36 85

E-post lars@ovedskloster.com

Administration

Adress: Box 75, 230 53 Alnarp

Besöksadress: Elevenborgsvägen 4

Tel 0708-46 40 11

Generalsekreterare

Lantmästare **Anders Lindkvist**

Tel 0706-84 51 34

E-post anders.lindkvist@betodlarna.se

Ekonomiassistent **Louise Mårtensson**

E-post louise@betodlarna.se

Betodlaren

Ansvarig utgivare

Erik Wildt-Persson

Tel 0709-22 82 29

Redaktör

Ann-Margret Olander

Profiler Marketing

Stationsvägen 3

271 72 Köpingebro

Tel 0705-45 48 46

E-post amo@profilermarketing.com

Adresser

Anders Lindkvist

Tel 0706-84 51 34

Produktion

Thomas Jönsson

t&t information

Box 289, 291 23 Kristianstad

Tel 0708-20 46 37

E-post thomas.jonsson@totinformation.com

Annonser

Anders Jönsson

Tel 0709-30 46 25

E-post anders.jonsson@totinformation.com

Hemsidor www.betodlarna.se www.bettorget.se

Kontaktpersoner NBR

VD och försökschef

Desirée Börjesdotter

Tel 0705 42 70 26

E-post db@nbrf.nu

Försöks- och projektledare

Joakim Ekelöf

Tel 0736-28 67 24

E-post je@nbrf.nu

Försöks- och projektledare

Anne Lisbet Hansen

Tel +45 21 68 95 88

E-post alh@nbrf.nu

Projektleddarassistent

Kristiane Laursen

Tel +45 61 76 23 34

E-post kl@nbrf.nu

Försöks- och projektledare

Otto Nielsen

Tel +45 23 61 70 57

E-post on@nbrf.nu

Försöks- och projektledare

Åsa Olsson

Tel 0709-53 72 62

E-post ao@nbrf.nu

Projektmedarbetare

Lars Persson

Tel 0733-58 80 63

E-post lp@nbrf.nu

Ekonomi- och IT-ansvarig

Lone Linke

Tel +45 23 66 38 82

E-post ll@nbrf.nu

Adresser

Höjbygaardvej 14

DK-4960 Holeby

Borgeby Slottsväg 11

SE-237 91 Bjärred

Hemsida www.nordicbeet.nu

Utmärkt stocklöpningstolerans: betfröet som gör skillnaden.

SMILLA KWS

- Högt ekonomiskt utbyte
- Minst antal stocklöpare**
- Mycket hög renhet

16 officiella försök 2015–2017

* Jämfört med medeltalet av 2017 års marknadssorter

** NBR:s stocklöpningsförsök 2015–2017

+ 875 KR
PER HA*

www.kws.se

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Kommer du ihåg känslan!

En tidig morgon går du ut på fältet som du sådde för några veckor sedan. Daggen ligger kvar i grödan. Du blir fuktig om dina stövlar. Spirande vårsäd är vacker att beskåda. Jorden har spänst, uppkomsten är bra, snörräta rader, inga såmistor. Det är en fröjd att se!

Med en Rapid i maskinhallen vet många lantbrukare om att känslan kommer igen. År efter år. Tack vare flexibla förredskap och såsystem är Rapid alltid rätt, oavsett odlingssystem. Ny hydraulisk utmatning och det unika billsystemet gör att utsädet placeras optimalt även i höga hastigheter. Ny design och underhållsfria lager gör maskinen lätt att serva samtidigt som få rörliga delar och fjädring på alla arbetande delar gör maskinen extremt långlivad.

Rapid

0,00% ränta
via Väderstad Finans fram
till den 30/4-2018

VÄDERSTAD

www.vaderstad.com